

ОТДЕЛ ОБРАЗОВАНИЯ
КАЛИНКОВИЧСКОГО РАЙОННОГО
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ
«ЯКИМОВИЧСКИЙ ДЕТСКИЙ САД – БАЗОВАЯ ШКОЛА»

**ВИРТУАЛЬНЫЙ
МЕТОДИЧЕСКИЙ ЕЖЕНЕДЕЛЬНИК
“ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ МАСТЕРСКАЯ”**

Выпуск № 29

СОДЕРЖАНИЕ

1. План-канспект занятку ў старэйшай групе па адукацыйнай галіне “Дзіця і грамадства”. Гульня-віктарына “Знаўцы роднага краю”.....	3
2. План-канспект урока літаратурнага чытання ў 2 класе “Сілы і здароўе бярыце ад прыроды” (матэрыял для чытання У.Шайдаў “Салодкія лекі”).....	6
3. Урок літаратурнага чытання ў 2 класе. А. Вольскі. “Беларусь – мая Радзіма”.....	19
4. План-канспект урока біялогіі ў 6 класе “Бактэрыі”.....	26
5. План-канспект урока нямецкай мовы ў 7 класе “Мая вёска” (Mein Dorf).....	31
6. План-канспект ўрока сусветнай гісторыі ў 9 класе “Лацінская Амерыка”.....	37
7. Пазакласнае мерапрыемства ў 5, 6 класах “Беларускае слова – наша роднае” (квэст-гульня) Міжнароднаму дню роднай мовы прысвячаецца.....	47
8. Класная гадзіна ў 4 класе на тэму “Мой родны кут” (творчая майстэрня).....	56
9. Описание опыта педагогической деятельности “Формирование учебной мотивации учащихся к учебному предмету “Математика” посредством использования элементов проблемного обучения.....	62

План-канспект занятку ў старэйшай групе па адукацыйнай галіне “Дзіця і грамадства”. Гульня-віктарына “Знаўцы роднага краю”

Бельская Таццяна Васільеўна,
выхавальнік дашкольнай адукацыі
першай кваліфікацыйнай катэгорыі

У дадзенай рабоце прадстаўлены прыёмы, якія садзейнічаюць развіццю ў выхаванцаў творчых здольнасцей, імкненню да перамогі, успрымання беларускай мовы і ужыванні ў зносінах.

Тэма: Знаўцы роднага краю (гульня-віктарына)

Задачы

Абагульніць веды дзяцей аб прыродным асяродзі Беларусі, вуснай народнай творчасці; развіваць актыўнае маўленне выхаванцаў, увагу, памяць; выходзіць любоў да сваёй Радзімы, пачуццё прыналежнасці да гісторыі і культуры Беларусі.

Матэрыял

карта Беларусі, карцінкі з выявамі жывёл, фанты.

Выхавальнік: Сёння мы правядзём гульню-віктарыну "Знаўцы роднага краю", каб вызначыць хто з вас больш ведае пра сваю радзіму, яе прыроду. За кожны правільны адказ будзеце атрымліваць 1 фант. Хто больш збярэ фантаў, той і пераможца.

Ход занятку

Дзеці чытаюць вершы

Блакiт нябёс, i белы бусел,

I кветкi ў полi, як абрус....

Мой край завецца Беларуссю,

А сам я – хлопчык – беларус.

С. Сокалаў – Воюш

Я – дзяўчынка беларуска

З васiльковымi вачыма.

Хоць малая,

Але знаю:

Беларусь –

Мая Радзiма.

Л. Пранчак

Выхавальнік: *Пачнём з размінкі*

1. “Скарагаворкі”. Паслухай і паўтары

- У зайкі Бубы забалелі зубы.
- Пракоп і Барыска елі барбарыскі.
- Каток нітак клубок закаціў у куток.
- Вадавоз вёз ваду ад вадаправода.

2. Выхавальнік: *Адкажыце на пытанні. “Мая Радзіма - Беларусь”.*

Назаві галоўны горад Беларусі.

З якімі краінамі мяжуе Беларусь?

Якая жывёла з’яўляецца сімвалам нашай краіны?

Назаві адрас, дзе ты жывеш.

Назаві колеры сцяга Рэспублікі Беларусь.

3. Гульня “Чацверты лішні”

- * Карова, конь, каза, качка.
- * Сож, Прыпяць, Нарач, Дняпро.
- * Пчала, сініца, муха, матылёк.
- * Гомель, Калінкавічы, Іпа, Мазыр.
- * Карась, шчупак, барсук, акунь.

4. Рухомая гульня-размінка “Дзе былі не скажам, а каго бачылі – пакажам!”

Паказваю карцінкі жывёл, а дзеці імітуюць іх паводзіны і голас (мядзведзь, заяц, воўк, ліса, слон, макака)

5. “Адгадай казку”

Выхавальнік: Я зачытваю ўрывак з казкі, а вы гаворыце яе назву.

- Думала Ліса на цэлы дзень наесціся, але нават і пакаштаваць ежы не прыйшлося. (“Лісіца і Жораў”)
- Касіў на лузе касец. Змарыўся і сеў под кустом адпачыць. (“Лёгкі хлеб”)
- Прынесла курачка сена карове. Карова з’ела сена і дала масла. (“Як курачка пеўніка ратавала”)
- Вось пайшоў раз кот у лес на паляванне і заблудзіўся. Шукаў-шукаў дарогу дадому – не знайшоў. Сеў пад ялінай і плача. (“Як кот звяроў напалохаў”)
- Надзеў тады дзед бабін каптан і хустку ды пайшоў сам пасвіць казу. (“Каза-манюка”)

6. Закончы прыказку

- * Век жыві, век ... (вучыся).

- * Сем разоў адмерай, адзін раз ... (адрэж).
- * Хлеб усяму ... (галава).
- * Лёгка зламаць – ды цяжка ... (зрабіць).
- * Усюды добра, а дома ... (лепей).
- * ***Падвядзенне вынікаў. Узнагароджванне пераможцаў.***

План-канспект урока літаратурнага чытання ў 2 класе

**Барысенка Святлана Андрэеўна,
настаўнік пачатковых класаў
вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі**

У даннай рабоце выкарыстаны элементы інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі, элементы праблемнага навучання, віды і прыёмы работы, якія садзейнічаюць фарміраванню навыкаў выразнага чытання, развіццю творчага мыслення і ўзбагачэння слоўнікавага запasu вучняў.

Тэма: Сілы і здароўе бярыце ад прыроды (матэрыял для чытання У.Шайдаў “Салодкія лекі”)

Мэта:

– фарміраванне ўяўленняў аб карысці прадуктаў пчалаводства для здароўя чалавека

Задачы:

- ствараць умовы для фарміравання навыка выразнага чытання твора, знаходжання вобразных сродкаў у ім, прагназавання зместу твора па яго назве;
- вучыць выказаць свае думкі і абгрунтоўваць іх, рабіць высновы з прачытанага, знаходзіць у творы пацверджанне адказам на пытанні настаўніка;
- выходзіць патрэбу вучняў у беражлівых адносінах да свайго здароўя;
- узбагачаць слоўнікавы запас вучняў, развіваць мову, творчае мысленне;
- ствараць добразычлівую атмасферу на ўроку.

Абсталяванне: мультымедычная прэзентацыя па тэме ўрока, відэасюжэт “Адкуль бярэцца мёд”, сюжэтныя малюнкi да казкі, сігнальныя карткі

Ход урока

I.Арганізацыйны этап

Празвінеў для нас званок,

Пачынаецца ўрок.

Хутка час прабяжыць,

Трэба ім даражыць.

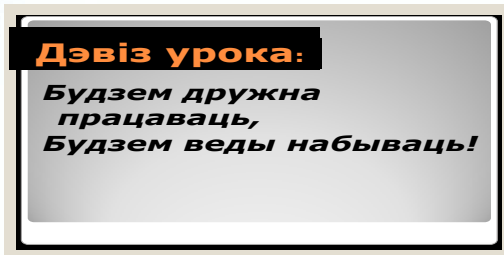
Настаўнік:

– Вы гатовы працаваць, веды новыя пазнаць?

Вучні:

– Мы гатовы працаваць, веды новыя пазнаць!

– А дэвізам урока будуць словы:
(Слайд 1)

У прыродзе ёсць сонейка. Яно ўсім свеціць, усіх грэе і любіць. Давайце зробім сонейка ў сабе. Закрыйце вочы і ўявіце ў сваім сэрцы маленькую зорачку. У думках напраўляем да яе промнік, які нясе любоў. Тады зорачка становіцца вялікай, як сонейка. Яно нясе цяпло ўсім. І ў нашым сэрцы ёсць месца для сонечнага цяпла. Я жадаю вам поспехаў на нашым сённяшнім уроку. І хай гэтак сонейка грэе вас на працягу нашага ўрока і назірае за вашай працай.

Вывешваецца малюнак сонейка.

II. Этап праверкі дамашняга задання ("Пчала і ружа" У. Корбан)

Змест задання:

- выразнае чытанне байкі;
- творчае заданне (уявіць сябе прафесійным мастаком, намалюваць ілюстрацыі да байкі)

Сонейка назірае за вашай працай і вельмі радуецца. Яно пасылае вам свае промнікі. Промнікі незвычайныя, на іх пытанні да тэксту байкі. Выбірайце якія пажадаеце, адказвайце на пытанні (**пытанні па выбару**).

Вучні падыходзяць да настаўніка і адрываюць промнік

Пытанні, якія знаходзяцца на промнях

- 1.Якой паказана ў байцы пчала?
- 2.Якой паказана ружа?
- 3.Каму належаць словы:
"Што ты прыгожая – цудоўна, міла!
Але каго ты накарміла?"
- 4.Хто ўслаўляецца ў байцы?
5. Хто асуджаецца ў байцы?
- 6.Як адносіцца аўтар да гультаяў?
- 7.Якая тэма байкі?

– Ці правільна вы адказалі на пытанне зможаце адразу праверыць
(Слайд 2)

працавітай
ганарлівай
пчала
пчала
ружа
адмоўна
тэма працы на карысць людзям

III. Падрыхтоўка вучняў да работы на асноўным этапе

А зараз мы пагуляем у гульню “**Чацвёрты лішні**”. Знайдзіце лішняе слова ў кожным радзе, і вы здагадаецеся, аб чым пойдзе гаворка на нашым уроку. (Слайд 3)

- 1.Шпак, ластаўка, верабей, пчала.
- 2.Драўляны дом, шматпавярховы дом, дом, вулей.
- 3.Малінавае варэнне, абрыкосавае варэнне, вішнёвае варэнне, мёд.

– Праверце ці правільна вы вызначылі словы. (Слайд 4)

пчала
вулей
мёд

– Так, галоўнай гераіняй нашага сённяшняга ўрока будзе пчолка.

– Чаму пра іх так гавораць: “**Працаўніцы маленькія, а карысць вялікая**”? (Слайд 5)

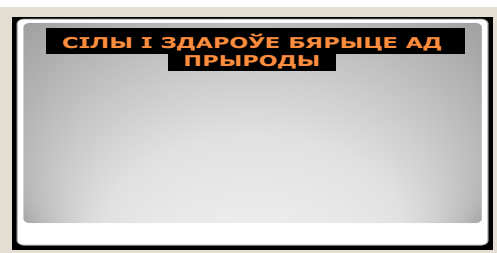
– Хто з вас ведае, які карысны прадукт яна дае чалавеку? (Мёд)

На дошцы вывешваецца слова **мёд**

Сёння на ўроку мы шмат цікавага даведаемся пра гэты карысны для здароўя прадукт. **(Пачатак складання кластара)**

– А тэма нашага ўрока: **Сілы і здароўе бярыце ад прыроды.**

(Слайд 6)

1. Дыхальная гімнастыка

1. Практыкаванне “Падзем на кветачку”

2. Практыкаванне “Жужжанне пчалы”

3. Практыкаванне “Камарык”

2. Маўленчая размінка

На лужочку на зялёным

Дружна, дружна пчолкі звоняць.

З – з – з! Ж – ж – ж!

З – з – з! Ж – ж – ж!

Там, дзе кветкі, там, дзе зёлкі.

Мёд збірае рупна пчолка.

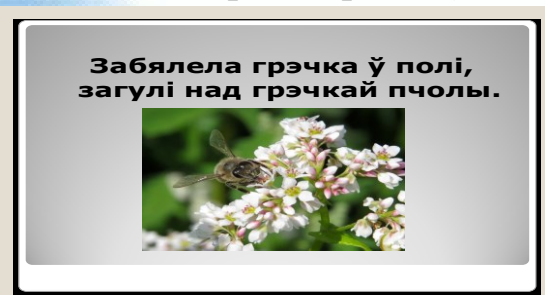
З – з – з! Ж – ж – ж!

З – з – з! Ж – ж – ж!

Тлумачэнне значэння слова “рупна”.

(Чытаем павольна, чытаем хутчэй, чытаем громка, чытаем ціха, чытаем шэптам, чытаем з пытальнай інтанацыяй, з клічнай, апавядальнай)

Работа са скорогаворкай. (Слайд 7)

(Чытаем, павольна. Чытаем першую частку скорогаворкі, чытаем другую частку скорогаворкі, чытаем хутка, чытаем з паскарэннем, чытаем у тэмпе скорогаворкі.

Вызначэнне мэты ўрока вучнямі:

Звернем увагу ...

Будзем вызначаць ...

2.Слоўнікавая праца (перад знаёмствам з казкай)

(Тлумачэнне значэння слоў, якія вызываюць цяжкасці пры ўспрыманні новага тэксту.)

Унучак – сын дачкі або сына.

Вулей – жыллё пчол.

3.Знаёмства з творам У.Шайдава “Салодкія лекі” (Чытанне казкі настаўнікам з прыпынкамі, з мэтай прагназавання вучнямі далейшага зместу)

Пытанні:

1.Ці прынясуць пчолкі мядок?

2.Ці аддадуць кветкі мядок?

– Падзяліцеся сваімі ўражаннямі, наколькі апраўдаліся вашы меркаванні, якія вы выказвалі перад яго чытаннем. Аб якіх салодкіх леках расказваецца ў казцы? (Выказванні вучняў)

V. Этап пярвiчнай праверкі ўспрымання прачытанага

Гульня “Так ці не”. (Калі адказ патрабуе слова так –вучні падымаюць сігнальную картку зялёнага колеру, калі не – чырвонага колеру)

1.Унучак напіўся халоднай вады і ахрып? (так)

2.Бабка забедавала, сядзіць і плача?(так)

3.Дзед звярнуўся за дапамогай да пчолак? (так)

4.Дзядуля папрасіў пчолак палячыць Віцю мёдам?(так)

5.Пчолкі згадзіліся дапамагчы? (так)

6.Яны прынеслі мядок?(так)

7.Віця з’еў мядок , а горла не перастала балець? (не)

8.Дзед і баба ўзрадаваліся? (так)

– Малайцы, уважліва слухалі казку. Сонейка дорыць вам сваю ўсмешку. Яно вельмі рада за вас.

VI. Этап прымянення ведаў і ўменняў у практычнай дзейнасці.

Прыём “Ланцужок”. Чытанне тэксту казкі вучнямі па абзацу. Перад чытаннем казкі па слоўніку настрою выберыце, з якім настроем вы будзеце чытаць пачатак казкі.

Слоўнік настрою

Бадзёры

Сумны

Гнеўны

Спакойны

Вясёлы

Радасны

Загаданы

Трывожны

Сур’ёзны

Насмешлівы

– А з якім настроем прачытаеце канец казкі?

(У кожнага вучня на парце слоўнік настрою. Вучні выбіраюць картку са словам і паказваюць настаўніку)

Выбарачнае чытанне

- Адшукайце ў казцы словы, з якімі пчолкі звяртаюцца да кветак?
- Як яны звяртаюцца да іх? Як гэта характарызуе іх?
- Прачытайце гэтыя радкі, выдзяляючы голасам ласкавыя словы.
- Чаму аўтар ужывае ласкавыя словы? (Меркаванні вучняў)

Работа над выяўленчымі сродкамі мовы

– Знайдзіце ў тэксце словы і выразы, з дапамогай якіх аўтар паказвае пчолак працавітымі жывёламі.

– Зачытайце гэтыя словы і выразы (**загулі, зазвінелі, узняліся, паляцелі хутчэй**)

- Знайдзіце ў казцы словы, якія паўтараюцца .

(Пчолкі добрыя, працаўніцы слаўныя).

- Які сэнс у іх укладзены аўтарам? (Выказванні вучняў)
- Як аўтар адносіцца да пчолак? (З любоўю, з ласкаю)
- Знайдзіце і зачытайце як аб гэтым гаворыцца ў тэксце.
- Зачытайце словы, якімі пачынаецца і канчаецца казка.
- Чаму ў канцы казкі хлопчык стаў зусім здаровы?
- З чым параўноўвае аўтар героя казкі? Знайдзіце ў тэксце гэтыя словы.

Зачытайце іх (**васілёк, дубок, каласок**).

- Што дапамагло вылечыцца Віцю? (Выказванні вучняў)

– Мёд утрымлівае ў сваім складзе каля 70 карысных рэчываў, валодае антыбактэрыяльнымі якасцямі, не дазваляе размнажацца хваробатворным бактэрыям, дапамагае пры прастудзе, паляпшае сон і настрой. Стакан цёплага малака перад сном паляпшае сон, а яшчэ нейтралізуе мікробы.

Музычная фізкультхвілінка “Пчолка жу – жу – жу” (глядзець дадатак)

Прыём “Спатыкаемся аб камні”. Чытаем тэкст казкі калектыўна (у час чытання вучні пазначаюць знакі прыпынку, абводзяць вялікія і маленькія каменьчыкі, знакі прыпынку).

(Адпрацоўка навыка чытання)

Работа ў парах. Прыём “Буксір”.

Прыём “Дыктарскае чытанне” . Вучні ўяўляюць сябе ў ролі дыктараў тэлебачання і чытаюць выразна тэкст. Пасля чытання астатнія вучні абмяркоўваюць, якія недахопы былі пры чытанні, якія памылкі былі дапушчаны.

Работа ў парах. Прыём “Жывая карцінка” (адзін вучань чытае тэкст казкі, другі мімікай рэагуе на прачытанае)

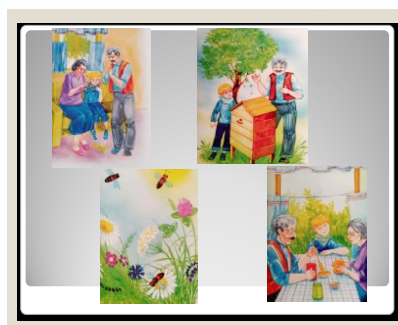
Прыём “Хованкі” (настаўнік чытае сказ з казкі, вучні павінны знайсці тое месца, дзе чытае настаўнік, і прачытаць далей наступны сказ.)

Выбарачнае чытанне (Знайдзіце ў тэксце ўрывак, які больш за ўсё спадабаўся, падрыхтуйце яго выразнае чытанне)

Чытанне па ролям. Размеркаванне ролей. Чытанне па ролям без слоў аўтара

На дошцы – сюжэтныя малюнкi, якія пераблытаны.

(Слайд 11, 12)

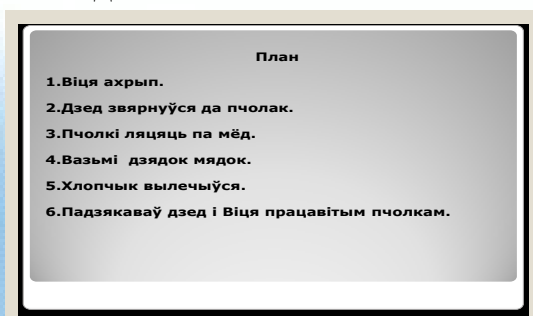

– Размясціце малюнкi ў адпаведнасці з сюжэтам казкі.

Падзел казкі на часткі (падрыхтоўка да пераказу казкі).

Калектыўная работа. Калектыўнае складанне плана пераказу.

Слайд 13

Арганізуецца пераказ па прынцыпу “эстафеты” (адзін вучань пачынае пераказваць казку, пасля перадае “эстафету” (картку з наступным пунктам плана) другому вучню).

Зрокавая гімнастыка

(Пераводзім зрок з сюжэтных малюнкаў пад №1,2,3,4, размешчаных у класным пакоі).

Індывідуальная работа (Слайд 14)

– Разгледзьце ілюстрацыю да казкі. Знайдзіце ў ёй радкі, якімі можна падпісаць гэтую ілюстрацыю.

(Слайд 15) Праверце ці правільна вы падабравалі радкі.

(Цэлы дзень лёталі пчолкі, насілі мядок для Віці)

– У каго правільны адказ? Пакажыце адпаведную картку.

– Зачытайце гэтыя словы.

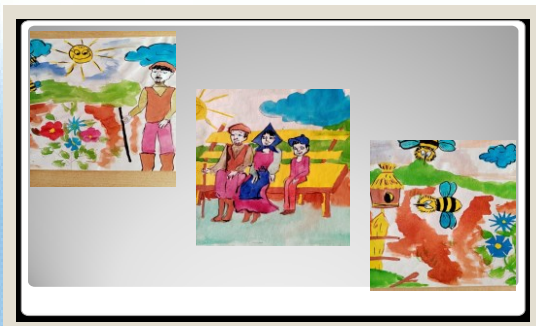
– Мёд – гэта крыніца усемагчымых вітамінаў. Калі вы будзеце штодзённа ўжываць яго, то забудзеце аб прастудзе, адчуеце прыліў сілы і энэргіі, палепшыцца настрой. Калі вам захочацца з’есці цукерку, з’жце лепш лыжку мёду. Яшчэ ў старадаўнія часы мёд лічыўся ежай багоў, якая даравала доўгія гады жыцця.

Хвілінка творчасці

Вуснае маляванне. Якія малюнкi намалявалі б вы да казкі?

Вучні малююць словамі.

– А зараз паглядзіце, якія малюнкi намалявалі фарбамі вучні нашага класа дома да гэтай казкі. **(Слайд 16)**

– Уявіце сябе дактарамі, што б вы параілі хвораму Віцю? (Выказванні вучняў)

– А я б параіла вам усім і Віцю, замяніць цукар на мёд, піць чай толькі з мёдам, таму што мёд добра ўздзейнічае на памяць і зрок.

Абагульняльнае слова настаўніка

З даўніх часоў людзі ведалі аб лекавых якасцях мёду і паважалі пчол, а пчаляры лічыліся самымі сапраўднымі чараўнікамі. Пчаліны мёд дабаўлялі ў самыя розныя напоі і стравы. У ім злучыліся самыя карысныя ўласцівасці раслін і рэчывы, якія выпрацоўваюцца арганізмам пчол. Гэты прадукт змяшчае біялагічна актыўныя рэчывы, якія не падабаюцца шкодным мікробам і

бактэрыям. Мёд добра гоіць раны, выводзіць з арганізма чалавека шкодныя рэчывы, здымае напружанне, павышае імунітэт. Калі вы захварэлі, то абавязкова ў ежу трэба ўжываць мёд, каб хутчэй выходзіла хвароба, а вы станавіліся вясёлымі і дужымі.

– Адкуль жа бярэцца гэты карысны для здароўя прадукт?

Прагляд відэасюжэту “Адкуль бярэцца мёд? (Глядзець дадатак)

– Пчалапы адрозніваюць некалькі відаў мёду. У залежнасці ад таго, з якой расліны быў дабыты нектар.

Ліпавы мёд – адзін з самых каштоўных мядовых прадуктаў. Гэты прадукт паласатыя працаўніцы вырабляюць з нектара ліпы. Дадзенае дрэва лічыцца каралевай меданосных раслін, так як з нектара, які сабраны за ўсё з адной ліпы, пчолы могуць зрабіць 16 кг мёду! Ліпавы мёд выкарыстоўваюць як эфектыўны сродак ад прастуды. Яго выкарыстоўваюць у лячэнні ангіны, гнойных ран, свінкі, якія ўзнікаюць у дзяцей. (Слайд 17)

Грачышны мёд – гэта кладавая карысных мікраэлементаў і вітамінаў, пагэтану ён асабліва карысны для аслабленых маленькіх дзяцей, якія часта хварэюць прастудай. У ім высокі ўзровень жалеза, пагэтану ён добра ўздзейнічае на склад крыві. Ён дапамагае ад бяссонніцы. Перад сном карысна з'есці ложку мёда і запіць цёплым малаком. (Слайд 18)

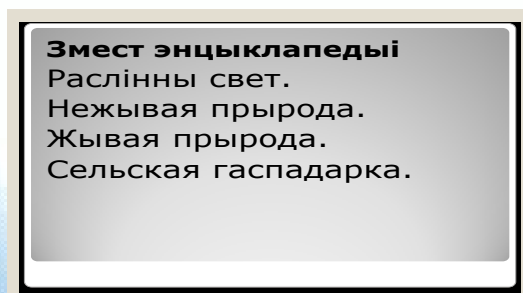
Акацыевы мёд. Прыемны пах акацыі прыцягвае да сябе не толькі людзей, але і працавітых пчолак. Дабыць нектар з кветак акцыя вельмі цяжка, таму што цвіце гэта дрэва усяго 1 – 2 тыдні. Ён лёгка засвойваецца арганізмам, нармалізуе абмен рэчываў у арганізме, умацоўвае імунітэт, добра ўздзейнічае на зрок і памяць. (Слайд 19)

Рапсавы мёд – дапамагае пры прастудзе і вірусных інфекцыях. Яго карысна ўжываць пры фізічных і разумовых нагрузках, паколькі яго каларыйнасць дапамагае ў кароткі час аднавіць сілы. А таксама вельмі добра дапамагае змагацца з хваробамі дзёсен. (Слайд 20)

– Уявіце, што вам трэба падрыхтаваць паведамленне пра мёд. У бібліятэцы вы знайшлі энцыклапедыю “Усім пра ўсё”. Разгледзьце змест. У якой главе вы будзеце шукаць інфармацыю? (Слайд 21)

– Вучні нашага класа працавалі ўжо з такой энцыклапедыяй самастойна і падрыхтавалі для нас паведамленне пра пчол.

Хвілінка цікаўных (паведамленні вучняў)

1 вучань. Меданосныя пчолы жывуць вялікімі сем’ямі ў вуллях. У кожнай пчалы свая роля. Адна пчаліная сям’я – гэта пчаліная матка, некалькі трутняў і некалькі дзясяткаў тысяч працоўных пчол. У вуллях ёсць пчолы – стражніцы, пчолы – зборшчыцы мёду, пчолы прыёмшчыцы, ёсць нават пчолы – разведчыцы. Яны першымі даведваюцца, якія духмяныя меданосныя кветкі ўжо зацвілі. Калі пчолка – разведчыца вяртаецца ў вулей з нектарам, яна быццам танцуе на сотах і расказвае астатнім пра новыя духмяныя кветкі.

2 вучань. Акрамя мёду пчолы выпрацоўваюць воск, які ўваходзіць у склад крэмаў і мазей, яго выкарыстоўваюць для вырабу крэма для абутку, свечак, фарбаў, каляровых алоўкаў і крэйдаў. З пчалінага яду вырабляюць

лекавыя мазі, а матачнае малачко уваходіць у склад лекавых прэпаратаў. Пыльца, сабраная пчоламi, павышае імунітэт арганізма. Праполіс выкарыстоўваюць для вырабу спіртавых настоек, якія дапамагаюць быстра зажыўляць раны.

Настаўнік:

– Ці жалілі вас калі – небудзь пчолы?

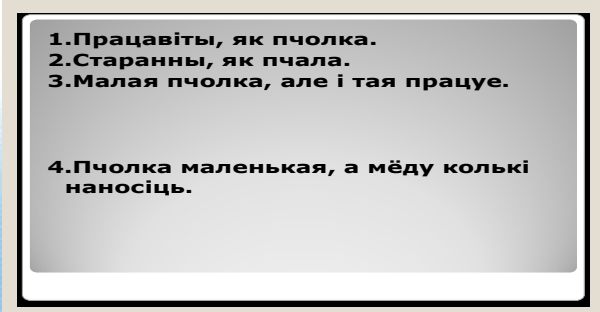
– Пчолы ніколі не нападаюць на чалавека першымі, укусы пчалы – гэта абарона. Людзі з даўніх часоў заўважылі, што пчаліны яд аказвае аздараўленчае ўздзеянне на арганізм чалавека, паляпшаецца абмен рэчываў, работу галаўнога мозгу, сардэчна – сасудзістай і нервовай сістэмы. Але ён небяспечны для людзей, якія страдаюць алергіяй.

– Сёння мы паглядзелі толькі адным вокам на чароўнае насякомае, якое ўсё жыццё працуе для другіх. І калі вы ўбачыце пчалу, супыніцеся, і не будзеце ў страху бегчы ад яе, баючыся ўкусаў, а палюбуецеся гэтай нястомнай працаўніцай, тады я буду лічыць, што наш урок прайшоў ня дарам.

Праца з прыказкамі:

– Якія прыказкі пра працавітых пчолак, якія здабываюць для нас мёд вы ведаеце? (выказванні вучняў)

– Якія з прапанаваных прыказах падыходзяць да зместу казкі. Прачытайце іх. Выберыце тыя, якія адпавядаюць зместу казкі. (Слайд 22)

-
1. Працавіты, як пчолка.
 2. Старанны, як пчала.
 3. Малая пчолка, але і тая працуе.
 4. Пчолка маленькая, а мёду колькі наносіць.

4. Пчолка маленькая, а мёду колькі наносіць.

Праверце, ці правільна вы падабралі.

VII. Этап падвядзення выніка ўрока

– Давайце звернемся да зместу казкі.

– Што дапамагло хлопчыку пазбавіцца ад хваробы? (Адказы вучняў)

– Адкуль з'явіліся ў яго сілы? Чаму хвароба адступіла?

– Якая асноўная думка казкі? Аб чым хацеў сказаць аўтар?

Вывад: Сілы і здароўе бярыце ад прыроды.

– З апорай на атрыманыя веды на нашым сённяшнім уроку дапоўніце сказ: Умацоўваць наша здароўе дапаможа ... мёд

Экспрэс – апытванне (адказаць на пытанне словам так – не)

Кожны чалавек павінен клапаціцца пра сваё здароўе? (Так)
 Такі карысны прадукт як мёд дапаможа зберагчы здароўе? (Так)
 Ці трэба браць сілы і здароўе ад прыроды? (Так)

Складання кластара

Карысны для здароўя

Умацоўвае імунітэт

Паляпшае памяць, зрок

Здымае напружанне

MĖD

Багаты вітамінамі

Паляпшае сон і настрой

Сродак ад прастуды

Загойвае раны

– І хочацца свой урок закончыць радкамі з верша М.Пазнякова

Штодзень улетку

Шукаюць кветкі,

Бяруць нектар –

Салодкі дар.

Нясуць у соты,

Каб мёдам потым

3 ТЫХ СОТАЎ ЗАЛАТЫХ

Частаваць усіу.

Частуйцеся салодкім мёдам, умацоўвайце сваё здароўе,будзьце такімі моцны, прыгожымі, шчодрымі, як герой з прачытанай намі казкі.

VIII. Этап інформації аб дамашнім заданні

Па выбары

- 1.Намаляваць ілюстрацыі да казкі
- 2.Выразнае чытанне ўрыўка казкі, які спадабаўся
- 3.Падрыхтаваць пераказ казкі па складзеным плане

IX.Этап рэфлексіі

Я навучыўся ...

Я даведаўся ...

Я буду ...

Урок літаратурнага чытання ў 2 класе

**Барысенка Ніна Фёдараўна,
настаўнік пачатковых класаў
вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі**

У дадзенай распрацоўцы выкарыстоўваюцца прыёмы, якія садзейнічаюць пашырэнню ўяўленняў аб Рэспубліцы Беларусь, удасканальванню навыкаў свядомага чытання, выхаванню любові да сваёй малой радзімы

Тэма: А. Вольскі. “Беларусь – мая Радзіма”

Мэта: выхаванне патрыятычных пачуццяў

Задачы:

садзейнічаць пашырэнню ўяўленняў вучняў аб Рэспубліцы Беларусь, яе багаццях;

ствараць умовы для удасканальвання навыкаў свядомага чытання;

спрыяць развіццю творчага ўяўлення вучняў, узбагачаць лексічны запас; выхоўваць любоў да роднага краю і да сваёй малой радзімы.

Абсталяванне: фотарэпрадукцыі на тэму “ Родная прырода”, выстава кніг пра Беларусь, карта Рэспублікі Беларусь, ілюстрацыйны матэрыял па тэме “ Багацце Рэспублікі Беларусь”.

Ход урока

І. Арганізацыйны этап

Спадзяюся, што сёння на уроку вы будзеце актыўныя і ўважлівыя.

Нельга па сапраўднаму любіць тое, чаго не ведаеш. Каб любіць нашу Беларусь, нам трэба ведаць беларускую мову, людзей, якія тут жывуць, мінулае беларускага народа, яго традыцыі, а таксама прыроду сваёй Радзімы. Сёння ўрок літаратурнага чытання пашырыць вашы веды. Заплюшчыце вочкі, падумайце пра што – небудзь прыемнае. Пакладзіце на далонь поспех, надзею і дзьмухніце на іх з ўсяе моцы. Хай яны будуць нашымі спадарожнікамі на ўроку.

Размінка

а) Чытанне складовых табліц шэптам, уголас, хорам.

ЦІ, ТЭ, ТА, ТО, ТУ, ТЫ

ІТ, ЭТ, АТ, ОТ, УТ, ЫТ

ДЗІ, Д, ДА, ДО, ДЫ, ДУ
ІД, ЭД, АД, ОД, ЫД, УД.

- б) Практыкаванні ў дыкцыі. Завучваецца скорогаворка.
Спрытна кроп палоў Пракоп,
Лёг пад кропам і захроп.

Заданне: пры чытанні здзівіцца рабоце Пракопа, пасмяяцца з гультая.

в) Практыкаванне “Знайдзіце слова”. Вучні чытаюць словы, запісаныя на дошцы, з выдзеленых літар складаюць новае слова, тлумачаць яго сэнс.
(Бацькаўшчына.)

небакрай
жаўрук
звіняць
сонейка
збожжа
непаўторны
весьлялейшы
скачуць
дожджык
старонка
прыгажэйшая

II. Этап праверкі дамашняга задання

а) Работа ў групах. Дзеці чытаюць па чарзе на памяць верш П. Броўкі “Дарагая Беларусь”, затым выбіраюць лепшага чытальніка ад сваёй групы для чытання перад вучнямі класа.

б) Агляд малюнкаў на тэму “Слаўлю я свой край любімы!”, якія дзеці выконвалі дома.

III. Падрыхтоўка вучняў да работы на асноўным этапе

“Беларусь – мая радзіма” – тэма нашага ўрока. Услухаемся ў назву “Беларусь” – так называецца наша Радзіма.

А што значыць “Радзіма”? Як мы разумеем гэтае слова? Вось галоўныя пытанні, на якія сёння мы будзем шукаць адказы.

– А зараз звернем увагу на карціны з роднымі краявідамі:

а) Лясы. Залацісты лес з магутнымі дубамі, прыгажунямі – бярозамі, шматлікімі іншымі дрэвамі і кустоўем вабіць птушынымі спевамі. Між алешын, кустоў сінняй стужкай уецца рэчачка.

б) Азёры. Блакітныя вочы – азёры, у якіх водзіцца шмат рознай жывёлы, раскінуліся па ўсёй тэрыторыі нашай краіны і радуюць нас сваёй прыгажосцю. Менавіта яны далі падставу назве “блакітнавокая Беларусь”.

в) Помнікі прыроды. Пушчы, заказнікі, паркі. Колькі ж тут насельнікаў? Ёсць і тыя, што занесены ў Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь. Дзяржава клапаціцца аб рэдкіх жывёлах і раслінах, заклікае беражліва адносіцца да роднай прыроды.

г) Буслы. А вось і буслы – сімвал нашай Бацькаўшчыны.

д) Поле. Незвычайна прыгожа выглядаюць палі квітнеючага лёну. Блакітнае ляннае поле, як мора, калышацца лёгкімі хвалямі ад подыху цёплага летняга ветрыку. Лён – багацце нашай краіны, нездарма ж кветачкі льну змешчаны на гербе нашай дзяржавы.

е) Луг. Стракатым шматколерным дываном выглядае на пачатку лета луг. Але больш за ўсё ў нашых краявідах зялёнага колеру. І невыпадкова. Зялёны колер – гэта колер жыцця.

– Вось такая наша краіна на здымках, карцінах, ілюстрацыях. Калі чалавек чуе слова Радзіма, ён перш за ўсё ўяўляе сабе тую мясціну, дзе ён нарадзіўся, дзе жыве яго сям’я. Паслухайце, якой сваю малую радзіму уяўляе вучаніца:

Люблю, калі над роднай вёскай

Аблокі белыя плывуць.

Тут салаўі пяюць узнёсла,

Тут людзі добрыя жывуць.

– А што вы уяўляеце, калі чуеце словы малая радзіма?

– Як называецца наша Радзіма? Якімі словамі яшчэ можна назваць Беларусь?

– Хто такія продкі?

– Якая птушка лічыцца сімвалам Беларусі?

– Адказы на прапанаваныя пытанні мы можам атрымаць, калі прачытаем апавяданне А.Вольскага “Беларусь – мая Радзіма”.

– Вось сёння мы з вамі і даведаемся, што распавядае пра сваю Радзіму пісьменнік Артур Вольскі, які напісаў пра Беларусь шмат твораў. (Разглядаецца партрэт пісьменніка).

IV. Этап засваення новых ведаў і спосабаў дзеянняў

– Прачытайце выраз, які запісаны на дошцы “Беларусь – мая Радзіма”.

– Колькі літар у слове Радзіма?

– Сем літар, а таксама сем колераў у вясёлкі. І вясёлка ў небе, і наша малая радзіма адметны прыгажосцю, шматколернасцю. Паслухайце твор А.Вольскага “Беларусь – мая Радзіма”. Праблемнае пытанне: “З якім пачуццём да сваёй Радзімы аўтар пісаў гэты твор?”

Слоўнікавая работа (высвятляецца сэнс незразумелых для вучняў слоў і выразаў).

Фізкультхвілінка

Увага! Зараз устаньце, дзеці.
Будзем крочыць па краіне.
Раз, два, тры, чатыры,
Крок за крокам па малой радзіме.
Сонца грэе, прыпякае,
Лёгкі ветрык павявае,
Жыта спелае качае.
Вось дайшлі мы да крыніцы –
Выпіце з яе вадзіцы.
У небе птушак карагод,
І мы адправімся ў палёт.
Улева, управа павярніся
І сябрам сваім усміхніся.
(Дзеці выконваюць адпаведныя рухі.)

Чытанне ланцужком. Кожны вучань чытае па два сказы.

Адказы на пытанні:

– Як называецца наша краіна?

– Чаму мы называем яе Радзімай? Знайдзіце і зачытайце, што гаворыць пра гэта Артур Вольскі.

– Чаму мы называем сваю краіну Бацькаўшчынай? Знайдзіце адказ на пытанне ў тэксце.

– Якое слова схавалася ў слове Бацькаўшчына?(Бацька)

Са старажытных часоў жылі на нашай зямлі нашы продкі – бацькі, дзяды, прадзеда.

– Чаму мы любім сваю Радзіму? Знайдзіце адказ у тэксце і зачытайце.

– Ці любіце вы сваю малую радзіму? У чым гэта праяўляецца?(Дапамагаем бацькам, клапацімся пра сваіх родных і блізкіх, беражліва адносімся да прыроды і навакольнага асяроддзя).

– Якімі яшчэ словамі можна назваць Радзіму? (Айчына, родны кут, наш край, малая радзіма)

V. Этап першаснай праверкі разумення вывучанага

– Чаму Беларусь называюць “зямлёю пад белымі крыламі”?(Адказы вучняў)

Кожную вясну буслы вяртаюцца на Радзіму з выраю. Ім так падабаецца наш край, што ўбачыць іх можна ўсюды: на балотах, палях, лугах. Буслы палюбілі Беларусь, а беларусы – буслоў, ды так шчыра, што сталі лічыць гэтую

птушку сімвалам сваёй краіны. Дзе толькі ні робяць свае гнёзды гэтыя птушкі і ў нашай вёсцы: на дрэвах, слупах, стрэхах вясковых хат і хлявоў.

– Як вы разумееце выраз “Дзе над хатай бусел клякоча – там шчасце сакоча”? (Адказы дзяцей)

– Такім чынам, бусел – сімвал міру і дабрабыту. Шчасце – калі над нашай вёскай свеціць сонейка і высока ў небе лунаюць буслы.

Здаўна сваю любоў да роднага краю народ выказвае ў прымаўках і прыказках. Да гэтага ўрока я прасіла вас правесці даследаванне: якія прыказкі і прымаўкі пра родны край ведаюць і ўжываюць у вашых сем’ях. Зараз паслухаем, чым багата наша мова. (Выступленні дзяцей)

VI. Этап замацавання новых ведаў і спосабаў дзеянняў

– Беларусь – наша Радзіма. А як вы разумееце словы малая радзіма? (Гэта месца, дзе мы жывём, дзе наш дом і нашы бацькі.) Так, але гэта яшчэ і наша гісторыя, культура, традыцыі, гэта твая родная вёска, вуліца, дзе стаіць твая хата. Гэта твая школа і твой клас.

Дзеці, я запрашаю вас у падарожжа па родным краі. Пачнём яго з нашай малой радзімы, дзе многія з вас нарадзіліся і жывуць, – з вёскі Якімавічы. Гэты ўтульны куточак для вас, напэўна, самы дарагі, самы прыгожы, самы лепшы ў свеце. (Дэманстрацыя фотаздымкаў з адлюстраваннем родных вучням мясцін.)

– Ці пазналі вы гэтую мясціну? Дзе яна знаходзіцца? Ці можна гэтыя куточкі назваць нашай малой радзімай, Бацькаўшчынай? Чаму? Калісьці Якімавічы размяшчаліся на востраве, вакол якога на дзясяткі кіламетраў раскінуўся дрымучы лес з цяжкапралазнымі нетрамі і топкімі багнамі. З заходняга боку вострава цякла рэчка Іпа, а з усходняга безыменны ручай, які ўпадаў у рэчку. Зараз гэтае месца называецца Купча. Назва вёскі па ўсёй верагоднасці паходзіць ад імя яе першага заснавальніка ці яго нашчадкаў – Якіма. А ўвогуле былы настаўнік і дырэктар Якімавіцкай школы Рыгор Ігнатавіч Турчын стварыў цудоўную легенду аб гісторыі ўзнікнення Якімавіч. (Легенда “У гонар князеўны і халопа”).

VII. Этап абагульнення і сістэматызацыі ведаў

– Што з’яўляецца найвялікшым багаццем нашага роднага краю?

– Найвялікшым багаццем нашай малой радзімы з’яўляецца лес, дзе растуць грыбы і ягады; рэчка Іпа, дзе водзіцца многа рыбы; палі, на якіх каласуе збажына.

– А зараз адпачнём і пагуляем у гульні “Дапоўні слова”

Яму не патрэбны піла і тапор,

Хаціну без іх пабудуе ... (бабёр).

Стаіць у жыце і здалёк

Сінечай вабіць ... (васілёк).

Ходзяць волаты ў бары,

Тут живуць з сёвой пары.

Пушчаў то гаспадары,

Знакамітыя ... (зубры).

З вясновым цяплом

З поўдня вярнуўся

І ладзіць на дрэве жылло

Даўгадзюбы ... (буслік).

Родная, матчына.

Што ні вазьмі –

Усё называе нам,

Робіць людзмі ... (мова).

– Кожны чалавек павінен любіць і паважаць свой край – зямлю, на якой нарадзіўся. Чалавек, які любіць сваю зямлю, паважае свой край робіцца моцны і мудры.

VIII. Этап інфармацыі аб дамашнім заданні

Вучням прапануецца заданне скласці апавяданне пра сваю мясцовасць, дапаўняючы сказы: Я нарадзіўся ў вёсцы Мая вёска мае такую назву, таму што... . Калі б я сустрэкаў гасцей нашай вёскі, я раскажаў бы ім пра... , запрасіў бы іх у... . Я люблю сваю вёску... .

IX. Этап падвядзення вынікаў урока

– Якімі словамі мы называем нашу краіну? (Радзіма, Айчына, Бацькаўшчына.)

– Якая птушка з'яўляецца сімвалам Беларусі? (Бусел.)

– Хто такія продкі?

– Як называецца наша малая радзіма?

– Што карыснага для людзей, а значыць і для малой радзімы, вы можаце зрабіць ужо зараз? (Быць ветлівым, старанным, працавітым, беражлівым, клапаціцца пра сваіх родных і сяброў).

– Я веру, што вы будзеце добра вучыцца, а ў далейшым праславіце нашу малую радзіму сваімі справамі.

X. Рэфлексія

– Давайце напішам невялічкае пісьмо, у якім раскажам пра нашу Радзіму. А для гэтага вам неабходна дапоўніць сказы.

Добры дзень, паважаныя сябры!

Мы жывём у _____ (Беларусі).

Беларусь – наша _____ (Радзіма).

Наша малая радзіма _____ (вёска Якімавічы).

У нашым родным краі працякае прыгожая рэчка _____ (Іпа).

– Адправім наша пісьмо ў іншыя краіны на паветраных шарыках. Вецер панясе яго па небе далёка–далёка. А калі апусцяцца шарыкі на зямлю, знойдуць іх людзі, прачытаюць наша пісьмо і даведаюцца не толькі пра нашу Беларусь, але і пра нашу вёску Якімавічы. Калі ў вас на ўроку ўсё атрымалася выдатна, бярыце чырвоны шарык, калі займаліся добра – зялёнага колеру. Не ўсё атрымалася – шарык белага колеру.

(Вучні выбіраюць шарыкі адпаведнага колеру. Дзецца індывідуальная ацэнка работы вучняў на ўроку.)

– Давайце разам падзьмем на шарыкі – дапаможам падняцца ім высока–высока. Няхай ляцяць у далёкія краіны і расказваюць пра нашу Беларусь, а таксама пра нашу малую радзіму, якая мае назву Якімавічы.

План-канспект урока біялогіі ў 6 класе

**Змушка Людміла Аляксандраўна,
настаўнік біялогіі
першай кваліфікацыйнай катэгорыі**

У дадзенай рабоце прадстаўлены інтэрактыўныя метады навучання, якія садзейнічаюць развіццю камунікатыўнай кампетэнцыі вучняў, творчага мыслення. Індывідуальныя формы работы дапамагаюць вучням асэнсаваць атрыманую інфармацыю, знайсці адказ на пытанне; групавыя – дапамагаюць фарміраваць уменне супастаўляць і параўноўваць вывучаемыя аб'екты, выходзяюць калктывізм, узаемадапамогу.

Тэма: Бактэрыі

Мэта: пазнаёміцца з прадстаўнікамі царства Бактэрыі

Задачы:

- фарміраваць веды аб асаблівасцях будовы і жыццядзейнасці бактэрыі, распаўсюджванню на Зямлі, ролі ў прыродзе і жыцці чалавека;
- прыяць развіццю ўмення супастаўляць і параўноўваць вывучаемыя аб'екты, працаваць з падручнікам, працягнуць фарміраваць уменне рабіць вынікі па атрыманай інфармацыі;
- садзейнічаць выхаванню ўвагі да свайго здароўя, памятаць правілы асабістай гігіены.

Абсталяванне: камп'ютар, мультымедычны праектар, прэзентацыя, малюнкi з формамі бактэрыі, карткі з заданнямі.

Тып урока: камбінаваны

Пытанне урока: ці магчыма існаванне сучаснай біясферы і чалавека ў ёй без бактэрыі?

Ход урока

1. Арганізацыйны этап

"Хоть выйди ты не в белый свет,
А в поле за околицей, –
Пока идешь за кем-то вслед,
Дорога не запомнится,
Зато, куда б ты ни попал
И по какой распутице,

*Дорога та, что сам искал,
Вовек не позабудется".*

М. Рыленкоў

– На мінулым уроку мы з вамі пазнаёміліся з Царствамі жывых арганізмаў. Давайце з вамі ўспомнім, што вы ведаеце аб гэтых царствах.

2. Праверка дамашняга задання

– Сёння мы праверым дамашняе заданне ў выглядзе гульні “Ці ведаеце вы?”. Сутнасць гульні: вам неабходна параўнаць царствы. Кожнае параўнанне павінна пачынацца са слоў карткі-падказкі. Напрыклад: “Ці ведаеце вы, што як і расліны так і бактэрыі адносяцца да жывых арганізмаў?”. Зразумела? Пачынаем

Картка з заданнямі

1. У параўнанні з
2. Як....., так і
3. Так, як і
4. Параўноўваючы і, можна сказаць.....
5. Не толькі....., але і.....
6. У адрозненні ад....

3. Аперацыйна-пазнавальны этап. Фізкультхвілінка

А) Пастаноўка задач да ўрока.

Б) Пастаноўка папярэжаючых пытанняў.

– *Назавіце, калі ласка, жывыя арганізмы, якія знайходзяцца ў нас у класным пакоі.*

– Сёння на ўроку пойдзе размова пра зусім незвычайных арганізмах, якія я лічу, хутчэй за ўсё, з вас ніхто не бачыў, але абавязкова чуў і нават разам жыўце.

Яны:

- размнажаюцца праз кожныя 20-30 хвілін;
 - нашчадкі аднаго гэтага арганізма за 5 сутак запоўнілі б басейны ўсіх марэй і акіянаў;
 - іх можна сустрэць у вадзе на глыбіні 1700 м, на дне акіянаў, у самых салёных морах, у ільдінах Арктыкі ($t - 85^{\circ}\text{C}$), у гарачых вулканах ($t + 85 - 90^{\circ}\text{C}$);
 - жывуць на зямлі больш за 3 млрд гадоў;
 - іх колькасць прывышае лік людзей на зямным шары.
- *Я спадзяюся вы дагадаліся аб кім ідзе размова? (Адказ вучняў)*

В) Што вас сёння чакае на ўроку (план):

1. Гісторыя ўзнікнення.
2. Распаўсюджанне

3. Будова
4. Жыўленне бактэрый
5. Роля ў прыродзе і жыцці чалавека.

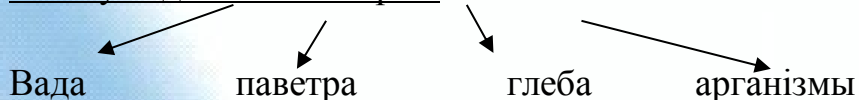
1. Гісторыя ўзнікнення.

Каля 5 млрд гадоў назад, на Зямлі была пустыня. Над пустыннымі прасторамі без канца і без краю паўзлі нізкія зялёныя хмары і амаль не пераставаючы ішлі дажджы. Тыднямі, месяцамі, гадамі залівалі яны раўніны, узгоркі і сопкі вулканаў. З краю ў край па Зямлі гуляў вецер, сустракаючы на сваім шляху толькі камяні. У разводах хмар толькі з рэдку з'яўлялася зеленаватае сонца. Яно адлюстроўвалася ў дробных азёрах-марах, якія магчыма было перайсці. Толькі не было каму ні хадзіць, ні лётаць, ні поўзаць – нічога жывого не было на Зямлі, апаленай, цёмнай, з атрутна-кіслай вадой, з атрутным паветрам. Мільёны, мільёны гадоў прайшло, перад тым, як назад з'явіліся бактэрыі. Бактэрыі у перакладзе з грэчаскага азначаюць “палачкі”.

Такімі іх упершыню ўбачыў галандскі натураліст Антані ван Левенгук. Пры дапа-мозе свайго мікраскопа, даючага павелічэнне да 300 разоў, А. ван Левенгук з цікавасцю разглядаў усё што пападалася яму пад рукі: вадзю з пруда, кроў і многае іншае. Вынікі сваіх назіранняў ён пачаў пасылаць у Лонданскае Каралеўскае грамадства, членам якога быў пасля выбраны. Вось вытрымка з аднаго пісьма: *”24 апреля 1676 г. я посмотрел на... воду под микроскопом и с большим удивлением увидел в ней огромное количество мельчайших живых существ. Некоторые из них в длину были раза в 3–4 больше, чем в ширину, хотя они и не были толще волосков, покрывающих тело виш... Другие имели правильную овальную форму. Был там еще и третий тип организмов — наиболее многочисленный — мельчайшие существа с хвостиками”*

2. Распаўсюджанне

Распаўсюджанне бактэрый

3. Будова бактэрый . Чытаць ст.38

Жгуцік(можа варочацца са скорасць 300 аб/хв. Калі параўноўваць са скорасцю чалавека. Чалавек, рухаючыся з гэдыкай скорасцю праходзіў бы за гадзіну 20-30 км, а не 4-5 км).

ЯДРО АДСУТНІЧАЕ!!!!

– Што адсутнічае ў будове бактэрыяльнай клеткі? (Хларапласты, вакуоль, ядро).

Формы бактэрый

Бацылы (палачкападобныя) 	Кокі (шарападобныя) 	Спірылы (у выглядзе спіралі) 	Вібрыёны (у выглядзе коскі, маюць 1 альбо некалікі жгуцікаў)
---	--	--	---

Акрамя гэтага, бактэрыі могуць жыць калоніямі.

ФІЗКУЛЬТ ХВІЛІНКА

Праца ў групах:

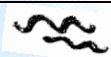
- чым жывяцца бактэрыі;
- станюўчае для прыроды і чалавека;
- адмоўнае для прыроды і чалавека.
- Чаго баяцца і ад чаго гінуць бактэрыі? (адказ вучняў)
- Што мы павінны рабіць, каб бактэрыі не трапілі ў наш арганізм?

(адказ вучняў)

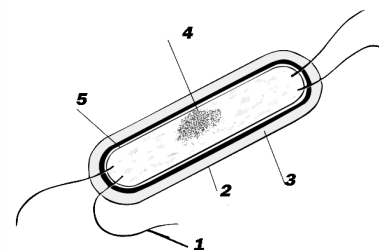
Відэаролік

3. Этап абагульнення і сістэматызацыі ведаў

1. Падпішыце назвы форм бактэрый

1.		
2.		
3.		
4.		

2. Будова бактэрыі

3. Гульня “Гарачы стул”

На дошцы напісаны від бактэрыі. Вучань сядзіць задам да дошкі. Другі вучань дае характарыстыку дадзенай форме бактэрыі. Вучань, які сядзіць на стуле, павінен адгадаць форму бактэрыі.

4. Найсці няправільны слайд і назваць яго нумар.

1) Ці магчыма існаванне сучаснай біясферы і чалавека ў ёй без бактэрыі?

IV. Кантрольна-ацэначны этап

Тэставыя заданні

1. Бактэрыі адкрыў: а) А. Левенгук; б) Р. Гук; в) Р. Кох; г) Н. Грю.
2. Арганоідамі руху ў бактэрыі з’яўляюцца: а) жгуцікі; б) ілжэножкі; в) раснічкі; г) міяфібрылы.
3. У спрыяльных умовах бактэрыі могуць дзяліцца праз: а) 20-30хвіл.; б) 1-2 г.; в) 12 г.; г) 1 сут.
4. Паразітычныя бактэрыі жывяцца: а) адмерлымі арганічнымі рэшткамі раслін і жывёл; б) неарганічнымі рэчывамі, якія ўтрымліваюцца ў глебе і вадзе; в) арганічнымі рэчывамі, якія ўваходзяць у склад жывых арганізмаў; г) рэчывамі, якія яны ўтвараюць у працэсе фотасінтэзу і хемасінтэзу.
5. Санітарамі нашай планеты з’яўляюцца бактэрыі: а) воцатнакіслыя; б) гніення; в) маслянакіслыя; г) клубяньковыя.

Адказ: 1 А, 2 А, 3 А, 4 В, 5 Б

5. Рэфлексія

– Вось урок і падыходзіць да канца, давайце прааналізуем нашу дзейнасць на ўроку. Перад вамі ляжаць лісточкі з пытаннямі, вы можаце выбраць любое пытанне.

"Я"	"Мы"	"Наша справа"
- Як адчуваў сябе падчас працы на ўроку? - З якім настроем працаваў? - Ці задаволены сабой?	-Ці былі ў нас цяжкасці пры працы ў групе?	- Ці дасягнулі мы пастаўленых задач у пачатку ўрока? - Для чаго нам матэрыял, вывучаны сёння? - Што было самым цікавым на ўроку?

6. Этап інфармавання аб дамашнім заданні

Д/З § 9, падрыхтаваць паведамленне “Вытворчасць кісламалочных прадуктаў”

7. Этап падвядзенне вынікаў і выстаўленне адзнак

Выстаўленне і тлумачэнне адзнак

– Дзякуй за ўрок!

План-канспект урока нямецкай мовы ў 7 класе

**Шынкарчук Ірына Міхайлаўна,
настаўнік нямецкай мовы
вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі**

У дадзенай рабоце прадстаўлены інтэрактыўныя метады навучання, якія садзейнічаюць развіццю камунікатыўнай кампетэнцыі вучняў. Парныя і групавыя формы работы фарміруюць маўленчыя навыкі вучняў, якія дапамагаюць будаваць дыялагічныя і маналагічныя выказванні.

Тэма: Мая вёска (Mein Dorf)

Мэта: абагульненне і сістэматызацыя вывучанага лексіка-граматычнага матэрыялу па тэме

Задачы:

Адукацыйныя :

- 1.Сістэматызаваць лексіку па тэме, актывізаваць ужыванне ў мове.
- 2.Садзейнічаць развіццю маналагічнай і дыялагічнай мовы.
- 3.Замацаваць веды пра парадак слоў у дадзеных сказах са злучнікамі denn і dass.

Развіваючыя:

- 1.Развіваць увагу, памяць, уменні ўспрымання на слых.
- 2.Развіваць навыкі вуснай нямецкай мовы
- 3.Фарміраваць развіццё творчага мыслення.

Выхаваўчыя:

- 1.Прывіваць цікавасць да вывучаемага прадмета.
- 2.Выхоўваць пачуццё патрыятызму, гонару за сваю вёску.
- 3.Фарміраваць станоўчыя адносіны да жыхароў свайго краю.

Абсталяванне: камп'ютар, мультымедычны праектар, прэзентацыя, фотаздымкі герояў вайны, калаж “Mein Dorf“, малюнкі, карткі з дыялогам

Ход урока

1.Арганізацыйны момант

2.Фанетычная зарадка

- 1) Вучань чытае верш “Schön ist mein Dorf“

Schön ist mein Dorf
Hier wohne ich
Hier bin ich auch geboren
Schön ist mein Dorf
Hier ist mein Haus
Hier bin ich auch gewachsen
Schön ist mein Dorf
Ich liebe dich!

Настаўнік: Wir haben das Gedicht gehört. Worüber ist es? (Über das Dorf)

3.Моўная зарадка

Seht an die Tafel! Hier sind Fotos des Dorf, Bilder über das Dorf, Foto Menschen aus unserem Dorf.

Antwortet! Welches Thema ist heute? Das Thema ist Dorfleben (тэма запісана на дошцы).

Erinnert euch an die Wörter zum Thema! Antwortet auf die Fragen!

Wo wohnst du ? Wie ist dein Dorf ? Wo liegt dein Dorf ? Was gibt es dort ? Welche Menschen wohnen im Dorf ? U.a.

Welche unsere Aufgaben ? Wir werden über das Dorf erzählen.

Texte hören, verstehen.

Dialoge spielen.

die Fragen stellen.

auf die Frage antworten.

Bilder beschreiben.

Sätze bilden.

an der Grammatik arbeiten.

4. Праца па тэме урока

1.Heute werden wir über eure Dörfer sprechen. Zu Hause habt ihr die Erzählungen über die Dörfer vorbereitet, Präsentation, Kollage gemacht, Bilder gemalt, fotografiert. Präsentiert jetzt eure Arbeit! Beginnt!

Прыкладныя маналагічныя выказванні:

Прэзентацыя “Mein Dorf Michnowitschi”

Вучань 1. Ich wohne in Michnowitschi. Mein Dorf ist schön und gemütlich. Es liegt nicht weit von einem Wald und weit von einer Stadt. Hier gibt es solche Gebäude wie ein Geschäft, ein Klub, eine Post, eine alte Schule und viele Häuser. Mein Dorf ist nicht groß. Im Dorf sind 5 Straßen. Sie sind lang und breit. Hier wachsen viele Blumen und Bäumen. Die Natur ist schön. Die Luft ist gut. Im Dorf sind viele Geflügel und Haustiere. Ich liebe mein Dorf, denn es ist meine kleine Heimat.

Настаўнік: Danke für interessante Erzählung. Wer hat die Fragen? Stellt!
(Wie kann man in deinem Dorf die Freizeit verbringen? Hast du Lieblingsort?
Beischreibt! Welche Haustiere hast du? Erzählt über sie!)

**На дошцы плакат с фотаздымкамі вядомых людзей з вёскі Міхнавічы
(дадатак 1)**

Настаўнік: Seht an der Tafel! Das sind Fotos. Hören wir über diese Menschen.

Вучань 2: Ich wohne auch in Michnowitschi, aber ich möchte über die berühmte Menschen aus meinem Dorf erzählen. Michnowitschis Erde ist an die freundlichen und hilfsbereiten Menschen reich. Das sind die Fotos einige. Das ist Alexej Kleschtschow, der Held der zweite Vaterländische Krieg. Er war General. In Michnowitschi gibt es Kleschtschowstraße. Alexej Kleschtschow war ein mutiger, hilfsbereiter, ehrlicher Mensch. Im Dorf waren viele Helden der zweite Vaterländische Krieg. Das sind Födor Pawlowitsch Blondik, Wasilij Adamowitsch Sambuk,... Unsere Erde ist auf einen Held stolz. Das ist Peter Nikolaewitsch Korbal. Er ist der Held der Krieg in Afghanistan. Er war tot. Die Straße in Michnowitschi trägt seinen Name. Ich bin stolz, dass auf dieser Erde geboren bin.

Настаўнік: Danke! Stellt die Fragen! (Hast du berühmte Verwandten aus deinem Dorf? Erzählt! Welche interessanten Menschen wohnen zurzeit?)

In unserer Klasse lernen die Kinder aus Jakimowitschi. Sie erzählen uns über ihr Dorf. Seht Präsentation und hört!

Прэзентацыя “Mein Dorf Jakimawitschi”

Вучань 3: Ich möchte über Jakimowitschi erzählen. Ich bin in Jakimowitschi geboren und mag mein Heimatdorf. Das ist Präsentation über mein Dorf. Mein Dorf ist groß, schön und gemütlich. Es liegt am Fluss Ipa, nicht weit von einem Wald. Hier sind viele Einfamilienhäuser. Sie sind modern. Im Dorf gibt es eine Schule. In der Schule lernen klugen Schüler und arbeiten guten Lehrer. Besonders schön ist der Schulhof. Hier wachsen viele Blumen.

Auch im Dorf gibt es andere Gebäude. Das ist ein Geschäft. Es liegt im Zentrum. Neben dem Geschäft ist ein Denkmal. Es ist ein Denkmal von Helden zweiten Vaterländische Krieg. Im Zentrum befindet sich auch eine Post, ein Klub.

Mein Dorf ist alt. Hier sind viele alte Häuser. Das ist unsere Geschichte. Alte Gebäude erzählen uns über Ergebnisse verschiedene Zeiten.

Настаўнік: Die Kinder haben die Fragen. Fragt! (Wie verbringst du deine Freizeit in deinem Dorf? Gibt es Sportplätze und Spielplätze? Treibst du Sport? Und Wo?)

Und noch eine Erzählung. Der Schüler macht eine Kollage. Er möchte sein Dorf durch die Kollage verstellen. (дадатак 2).

Вучань 4: Ich wohne in Jakimowitschi und mir gefällt die Natur. Ich mache die Kollage. Mein Dorf liegt am Fluss. Der Fluss ist mein Lieblingsort, und Lieblingsort viele Menschen. Im Sommer verbringen wir unsere Freizeit. Wir schwimmen, baden, spielen am Fluss Ball. Herum ist ein Wald. Im Wald leben Wildtiere. Die Menschen gehen im Wald, um Pilzen zu suchen und Beeren zu sammeln.

Im Dorf ist wunderschöne Natur: Wiesen, Täler, Felder. Die Luft ist frisch. Mein Dorf ist das schönste Dorf.

Настаўнік: Wer hat die Fragen? Stellt! (Gehst du oft im Wald? Warum? Welche Wildtiere leben dort? Erzählt!)

Wir hören interessante Erzählungen und sind müde. Erholen wir uns!

5.Фізкультмінутка

1, 2, 3, 4. Ich bin hier!

1, 2. Das ist fein!

1, 2, 3, 4. Auf dem Lande gefällt es mir!

5, 6, 7, 8. Habe ich das gut gemacht?

6.Граматычная хвілінка (паўтарэнне)

Успомнім складаныя сказы: denn-Sätze . Калі мы ўжываем дадзены злучнік і які парадак слоў у сказах?(Вучні адказваюць).

7. Навучанне дыялогу

1.Fragt einander über Dörfer mit warum!

Warum liebst du dein Dorf? (denn ich bin hier geboren)

Warum gehst du im Wald? (denn im Wald sind viele Beeren)

Warum willst du im Dorf wohnen? (denn mein Dorf ist meine Heimat) ...

2.Карткі з дыялогам (дадатак 3). Складзі і праінсцэніраваць.

- Guten Tag! Wie geht es?

- Tag! Danke, gut. Ich gehe am Fluss. Gehst du mit?

- Leider nicht! Ich werde Mathe lernen, denn ich bekomme schlechte Note.

- Warum gehst du am Fluss?

- Ich komme dort jeden Tag, denn am Fluss ist mein Lieblingsort.

- Warum ist dort dein Lieblingsort?

- Dort ist mein Lieblingsort, denn ich erhole mich und träume dort. u.s.w.

Успомнім складаназлучаны сказ са злучнікам dass. На якія пытанні адказвае залежная частка, які парадак слоў? (Вучні адказваюць).

Antwortet jetzt auf meine Frage! Wir haben viel über die Dörfer erfahren.
Was habt ihr Neues erfahren? (Вучні адказваюць).

Ich habe erfahren, dass in Michnowitschi Helden der Krieg wohnen
dass im Dorf es ein Denkmal gibt
dass der Lieblingsort am Fluss ist ...

Настаўнік: Wir sprechen viel über Dörfer. Ihr habt gesagt, dass ihr seine Dörfer mögt. Aber sagt! Wo wollt ihr wohnen? Im Dorf? oder in der Stadt? Warum?

8.Вынік урока.

1)Рэфлексія (дадатак 4).

Wir haben heute gut gearbeitet. Sagt! Wie war die Stunde? Was kennt ihr Neues jetzt?

2)Аналіз адзнак.

3) Дамашняе заданне.

Дадатак 3

- Dort ist mein Lieblingsort, denn ich erhole mich und träume dort. u.s.w.
- Tag! Danke, gut. Ich gehe am Fluss. Gehst du mit?
- Ich komme dort jeden Tag, denn am Fluss ist mein Lieblingsort.
- Leider nicht! Ich werde Mathe lernen, denn ich bekomme schlechte Note.
Warum gehst du am Fluss?
- Warum ist dort dein Lieblingsort?
- Guten Tag! Wie geht es?

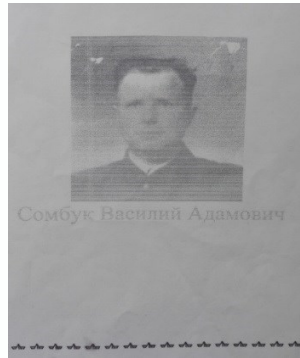
Дадатак 4

	Schlecht
	toll
	langweilig
Die Stunde war...	interessant
	klasse
	lehrreich
	aktiv
	super
Ich war heute...	fleißig
	faul
	passiv

Ich kann jetzt...

über das Dorf erzählen
die Fragen stellen
auf die Fragen antworten
Sätze bilden

Дадатак 1

Блондик Фёдор Павлович

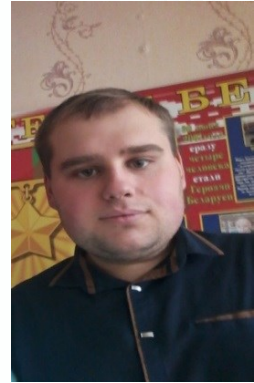

Дадатак 2

План-канспект ўрока сусветнай гісторыі ў 9 класе

Стома Алег Сяргеевіч,
настаўнік гісторыі

Дадзены план-канспект распрацаваны з мэтай правядзення ўрока ў 9-м класе па сусветнай гісторыі. Пры яго складанні былі ўлічаны ўзроставыя і індывідуальныя здольнасці вучняў, што выказана ў выкарыстанні дыферэнцыраванага падыходу да навучання. Элементы групавой дзейнасці, прадстаўленыя ў выглядзе працы са схемамі і картаграфічнымі матэрыяламі, дазваляюць спрыяць фарміраванню ў школьнікаў навыкаў калектыўнай працы.

Тэма: Лацінская Амерыка

Мэты ўрока

*** Адукацыйная:**

вызначаць гістарычнае значэнне нацыянальна-вызваленчага руху ў Лацінскай Амерыцы 1810-1826 гг., роля Ф. Міранды, С. Балівара, М. Ідальга, Х. Марці у абвешчэнні незалежнасці лацінаамерыканскіх калоній;

*** Развіваючая:**

выяўляць адметныя рысы вызваленчага руху ў партугальскай Бразіліі; характарызаваць асаблівасці лацінаамерыканскай культуры.

*** Выхаваўчая:**

спрыяць фарміраванню наступных уменняў: самастойна працаваць з дыдактычным матэрыялам і гістарычнай картай, аналізаваць гістарычныя дакументы, ацэньваць дзейнасць і асобныя якасці нацыянальных герояў Лацінскай Амерыкі, аргументаваць сваё меркаванне;

садзейнічаць фарміраванню палітычнай культуры і культуры канструктыўных зносін.

Тып ўрока: камбінаваны

Абсталяванне: падручнік, раздатчны дыдактычны матэрыял: картка № 1 “Амерыканская літаратура XIX ст.”, картка № 2 “Выяўленчае мастацтва і архітэктура”; прэзентацыя “Лацінская Амерыка”.

План ўрока

I. Арганізацыйна-матывацыйны этап.

II. Праверка дамашняга задання, актуалізацыя апорных ведаў навучэнцаў.

III. Падрыхтоўка да засваення новага матэрыялу.

IV. Вывучэнне новага матэрыялу.

1. Сацыяльна-эканамічнае становішча Лацінскай Амерыкі ў першай палове XIX ст.

2. Барацьба за незалежнасць.

3. Краіны Лацінскай Амерыкі ў другой палове XIX-пачатак XX ст.

4. Культура.

V. Сістэматызацыя, абагульненне, кантроль ведаў.

VI. Падвядзенне вынікаў ўрока. Ацэньванне.

VII. Дамашняе заданне.

Ход урока

I. Арганізацыйна-матывацыйны этап

II. Праверка дамашняга задання, актуалізацыя апорных ведаў навучэнцаў

Праца з карткамі

I варыянт

Картка 1. "Амерыканская літаратура".

Заданне 1. Выпішыце ў сшытак (у слупок) правільныя адказы. (Варыянты адказаў даюцца ў дужках курсівам).

XIX ст. – час вялікіх перамен у духоўным жыцці ... (ЗША, Лацінскай Амерыкі). У літаратуры вядучым напрамкам быў ... (рамантызм, кастумбрызм), яркімі прадстаўнікамі, якога былі ... (Г. Лонгфелло, Дж. Ф. Купер, А. Б. Гана, М. Твен).

Вялікую ролю ў барацьбе за адмену рабства згуляла кніга Г. Бічэр-Стоў ... ("Хаціна дзядзькі Тома" « "Чалавечая камедыя Чылі"). Вялікім паэтам Амерыкі прызнаны Уолт Уітмен-аўтар зборніка ... ("Добраму Пэдра", "Лісце травы").

Выдатнымі амерыканскімі пісьменнікамі-рэалістамі другой паловы XIX-пачатку XX ст. былі (Т. Драйзер, Х. Марці, Дж. Лондан, Б. Гарт, Г. Лондфелло).

Заданне 2. Вызначце, аб якім аўтары ідзе гаворка.

Ён займае ў амерыканскай літаратуры выключнае месца як майстар жанру "кароткага апавяду" (О. Генры).

Заданне 3. Адкажыце на пытанні.

1. Якія асноўныя тэмы можна вылучыць у амерыканскай літаратуры XIX ст.?

2. Якое значэнне ў жыцці амерыканскага грамадства мела літаратура?

II варыянт

Картка 2. "Выяўленчае мастацтва і архітэктура"

Заданне 1. Выпішыце ў сшытак (у слупок) правільныя адказы. (Варыянты адказаў даюцца ў дужках курсівам).

Нацыянальная школа жывапісу ЗША стала складвацца толькі ... (у пачатку, у сярэдзіне, у канцы XIX стагоддзя.). Найбольш вядомымі амерыканскімі жывапісцамі былі прадстаўнікі рамантычнага кірунку ... (Г Коўл, П. Ліра, Дж. К. Бінга), мастак-рэаліст ...

(Р. Г Мэндэс, У. Хомэр, П. Пуэйредон). З канца XIX ст. амерыканская жывапіс стала развівацца ў рамках мастацкага напрамку... (рамантызм, рэалізм, імпрэсіянізм).

Заданне 2.

Вызначыце, якія з прадстаўленых карцін ставяцца да рамантызму, якія да рэалізму (рамантызм – а, б, г; рэалізм – в).

Вызначце творы Дж. С. Сарджэнт і Н. Гомера (Дж. С. Сарджэнт – б; У. Хомэр – у).

Заданне 3. Адкажыце на пытанні.

1. Якія гістарычныя падзеі ляглі ў аснову фарміравання нацыянальнай амерыканскай культуры?

2. Які ўклад унеслі амерыканцы ў развіццё сусветнай культуры?

Пасля запісу адказаў на пытанні навучэнцы мяняюцца сшыткамі, ажыццяўляюць узаемаправерку. Затым вучні вусна адказваюць на заданне 3 картак, настаўнік праводзіць карэкцыю, выстаўляе адзнакі.

III. Падрыхтоўка да засваення новага матэрыялу

Вучням прапануецца заданне 4: на аснове незадазейнічаных тэрмінаў картак вызначыць тэму ўрока (Лацінская Амерыка).

Далей вучням прапануецца заданне 5: па карце "Адукацыя Незалежных Дзяржаў у Лацінскай Амерыцы" (Вучэбны дапаможнік, с.98) вызначыце дзяржавы, якім прысвечаны ўрок. (Вучні называюць, настаўнік пазначае назвы дзяржаў на дошцы.)

Пасля пералічэння назваў дзяржаў вучням задаюцца пытанні:

1. Што аб'ядноўвае гэтыя дзяржавы? (Да пачатку XIX ст. усе яны з'яўляліся калоніямі).

2. Якая калонія першай змагла дамагчыся незалежнасці? (Гаіці, 1804 г.)

3. Якія тэрыторыі засталіся пад уладай метраполій?

4. У якія гады дамагліся незалежнасці астатнія краіны Лацінскай Амерыкі?

Гаіці - 1804 г.;

Парагвай (ІСП.) – 1811 г.;

Аргенціна (ІСП.) – 1816 г.;

Чылі (ІСП.) – 1818 г.;
 Калумбія (ІСП.) – 1819 г.;
 Перу (ІСП.) - 1821 г.;
 Мексіка (ІСП.) – 1821 г. ;
 Бразілія (порт.)- 1822 г.;
 Злучаныя правінцыі Цэнтральнай Амерыкі (ІСП.) – 1823 г.;
 Балівія (ІСП.) – 1825 г.;
 Уругвай (ІСП.) – 1828 г.

На аснове атрыманых звестак вучні азаглаўляюць раздзел плана ўрока: "Барацьба за незалежнасць", настаўнік агучвае ўвесь план вывучэння новага матэрыялу:

1. Сацыяльна-эканамічнае становішча Лацінскай Амерыкі ў першай палове XIX ст.
2. Барацьба за незалежнасць.
3. Краіны Лацінскай Амерыкі ў другой палове XIX-пачатку XX ст.
4. Культура.

Пасля агучвання плана вывучэння новага матэрыялу настаўнік прапануе вучням праблемнае заданне: Вызначце гістарычнае значэнне нацыянальна-вызваленчага руху ў Лацінскай Амерыкі ў 1810-1826 гг.

IV. Вывучэнне новага матэрыялу

1. Сацыяльна-эканамічнае становішча Лацінскай Амерыкі ў першай палове XIX ст.

Класу прапануецца заданне 6. Каб яго выканаць, навучэнцы дзеляцца на тры групы. Кожнай групе прапануюцца карткі з заданнямі. У ходзе выканання заданняў сумесна з настаўнікам запаўняецца табліца: "Барацьба за незалежнасць лацінаамерыканскіх калоній".

Заданне 6. Вызначце прычыны пачатку барацьбы за незалежнасць амерыканскіх калоній.

Барацьба за незалежнасць амерыканскіх калоній

Унутраныя прычыны	Знешнія прычыны

1-я група на падставе п. 1§15 вучэбнага дапаможніка (с. 96) адказвае на пытанне: Якія факты сведчаць аб тым, што іспанскія і партугальскія калоніі з'яўляліся «сыравінным прыдаткам», «рынкам збыту» метраполій?

2-я група на падставе дадатковых матэрыялаў (дадатак 1) адказвае на пытанне: Якія факты сведчаць аб наяўнасці сацыяльных супярэчнасцяў у лацінаамерыканскім грамадстве?

Дадатак 1

Вярхоўная ўлада ў Лацінскай Амерыцы належала віцэ-каралям, якія ўвасаблялі сабой іспанскую карону. Дзяржаўныя і ваенныя пасады займалі толькі карэнныя іспанцы. Віцэ-каралі камандавалі ўзброенымі сіламі, выдавалі мясцовыя законы, кіравалі адміністрацыяй, размяркоўвалі зямлі і індзейскія абшчыны паміж іспанскімі феодаламі, кантралявалі збор падаткаў.

У правінцыях, на якія дзяліліся калоніі, адміністрацыяй, судом, царквой кіравалі губернатары. Ім падпарадкоўваліся іспанцы нізкага паходжання, якіх дасылалі ў калоніі на абмежаваны тэрмін (звычайна на 3-6 гадоў). Іх пагарджалі багатыя і высокапастаўленыя арыстакраты-крэолы, якія па сваім прававым становішчы стаялі ніжэй, чым людзі, якія нарадзіліся ў Іспаніі. Адзіным звязом каланіяльнай адміністрацыі, даступнымі крэоламі, было гарадское кіраванне.

Становішча чалавека ў калоніях напamую залежала ад расавага паходжання. Індзейцы-метысы (народжаныя ад змешаных шлюбам індзейцаў з іспанцамі) займалі больш высокае становішча, чым мулаты (дзеці чарнаскурых і белых). Чыстакроўныя індзейцы знаходзіліся на іерархічнай лесвіцы вышэй, чым Чарнаскурыйя. Свабодныя чарнаскурыйя па сацыяльнаму статусу былі вышэй рабоў.

3-я група на падставе дадатковых матэрыялаў (дадатак 2) адказваюць на пытанне: якія знешнія фактары спрыялі пачатку вызваленчай барацьбы ў лацінаамерыканскіх калоніях?

Дадатак 2

Вялікі ўплыў на развіццё вызваленчага руху ў іспанскіх і партугальскіх калоніях у Амерыцы аказала Французская рэвалюцыя. Нягледзячы на забароны каланіяльных уладаў, сярод перадавой часткі грамадства распаўсюджваліся палітычныя сачыненні французскіх асветнікаў і рэвалюцыянераў.

Прыкладам барацьбы за незалежнасць з'яўляліся Вайна за незалежнасць паўночнаамерыканскіх калоній, паўстанне рабоў на Гаіці.

Паслабленне ўлады метраполіі адбылося пасля прыходу да ўлады ў Францыі Напалеона Банапарта. Напалеон вымусіў ўрада Іспаніі і Партугаліі зачыніць свае парты для Англіі. Затым прымусіў Іспанію абвясціць вайну Брытаніі. У бітве пры Трафальгаре англічане знішчылі Франка-іспанскую флатылію. Іспанія страціла ў гэтай бітве амаль увесь Ваенна-Марскі флот. Ваенныя паразы значна аслабілі Іспанію, ёй стала цяжэй спраўляцца з хваляваннямі ў сваіх каланіяльных уладаннях.

Ўварванне Францыі ў Іспанію ў 1808 г., адрачэнне караля Фердынанда VII на карысць Жозэфа Банапарта (брата Напалеона Банапарта) выклікала ў

калоніях палітычны крызіс, які паставіў іх перад неабходнасцю выбару: змірыцца з новым каралём, падтрымаць старога, падпарадкоўвацца каланіяльнаму ўраду, самім вырашаць лёс калоніі. У 1810 г. пачаліся антыіспанскія выступы ў Каракасе, Буэнас-Айрэсе, Багаце і іншых гарадах.

1. Барацьба за незалежнасць

Настаўнік. У вайне за незалежнасць іспанскіх калоній, якая доўжылася з 1810 па 1826 гг., кіруючую ролю адыгралі крэольскія рэвалюцыянеры-Ф. Міранда, С. Балівар, М. Ідальга, Х. Марці і інш.

Далей вучнямі прапануецца заданне 7. На выбар пазнаёміцца з адной з прапанаваных біяграфій (дадатак 3, дадатковыя матэрыялы навучальнага дапаможніка "Сымон Балівар", с. 101) і расказаць пра крэольскіх рэвалюцыянераў па наступным алгарытме:

Ф. Міранда	1. Ахарактарызуйце сацыяльнае паходжанне Імя Міранды. 2. Вызначыце яго ролю ў абвяшчэнні незалежнасці іспанскіх калоній. 3. Пакажыце на карце раёны антиіспанских паўстанняў пад кіраўніцтвам Ф. Міранды. 4. У чым прычыны поспеху (няўдачы) палітыкі. Ф. Міранды? 5. Якія якасці асобы дазволілі яму стаць нацыянальным героем Венесуэлы?
С. Балівар	1. Ахарактарызуйце сацыяльнае паходжанне С. Балівара. 2. Вызначце ролю С. Балівара ў абвяшчэнні незалежнасці іспанскіх калоній. 3. Пакажыце на карце паходы вызваленчай арміі С. Балівара. 4. У чым заключалася ідэя лацінаамерыканскага адзінства С. Балівара? 5. У чым прычыны поспеху (няўдачы) палітыкі. С. Балівара? 6. Збылося ці паэтычнае прароцтва Хасэ Марыя Эредиа (с. 101)? 7. Якія якасці асобы дазволілі яму стаць нацыянальным героем?
М. Ідальга	1. Ахарактарызуйце сацыяльнае паходжанне Ф. Ідальга. 2. Вызначце ролю М. Ідальга ў абвяшчэнні незалежнасці Мексікі. 3. Пакажыце на карце раёны антиіспанских паўстанняў пад кіраўніцтвам М. Ідальга. 4. У чым заключалася грамадзянская пазіцыя М. Ідальга? 5. У чым прычыны поспеху (няўдачы) палітыкі. М. Ідальга? 6. Якія якасці асобы дазволілі яму стаць нацыянальным героем?

Першаснае замацаванне матэрыялу

Заданне 8. На падставе дакумента параўнайце гісторыю барацьбы за незалежнасць іспанскіх калоній з вызваленчым рухам партугальскай Бразіліі (дадатак 4 раздаецца на сталы).

Навучэнцы чытаюць, абмяркоўваюць, робяць высновы.

У 1808 г. калі армія Напалеона пачала вайну супраць Партугаліі, кароль Хуан VI і яго двор пераехалі ў Рыа-дэ-Жанейра. Ён перанёс у Рыа-дэ-Жанейра партугальскія дзяржаўныя ўстановы, заснаваў каралеўскую бібліятэку, ваенную акадэмію, медыцынскія і прававыя школы. Сваім дэкрэтам ад 16 снежня 1815 г. кароль даў партугальскім валадарствам статус Аб'яднанага Каралеўства Партугаліі, Бразіліі і Альгарвы.

У 1821 г. кароль Жуан VI вяртаецца ў Лісабон, пакінуўшы ў Рыа свайго спадчынніка Пэдра і надзяліўшы яго тытулам віцэ-караля рэгента.

У верасні 1821 г. партугальскі парламент прагаласаваў за роспуск Каралеўства Бразіліі, тым самым вярнуўшы Бразіліі статус калоніі. У Бразілію былі адпраўленыя ваенныя часткі, а ўсё бразільскія ваенныя адзінкі пераведзены пад партугальскае камандаванне. Адмовіўшыся выконваць загад, 7 верасня 1822 г. дон Пэдра абвясціў незалежнасць Бразіліі і 12 кастрычніка 1822 г. быў каранаваны як яе першы імператар Педру I.

Далей настаўнік прапануе адказаць на праблемнае заданне: Вызначце гістарычнае значэнне нацыянальна-вызваленчага руху ў Лацінскай Амерыцы 1810-1826 гг.

Настаўнік. Вызваленчая вайна прывяла да распаду каланіяльнай сістэмы. На месцы былых іспанскіх і партугальскіх калоній паўсталі 10 Незалежных Дзяржаў: Аргенціна, Балівія, Бразілія, Вялікая Калумбія, Мексіка, Парагвай, Перу, Цэнтральна-Амерыканская Федэрацыя, Чылі, Уругвай. Такім чынам, усе былыя іспанскія калоніі (за выключэннем Кубы і Пуэрта-Рыка) сталі палітычна самастойнымі. Пачаўся паўвекавы перыяд станаўлення дзяржаўнасці, перыяд фарміравання і кансалідацыі іспана-амерыканскіх Нацый.

Пасля дасягнення незалежнасці ў лацінаамерыканскіх рэспубліках спакою не наступіла.

1. Краіны Лацінскай Амерыкі ў другой палове XIX-пачатку XX ст.

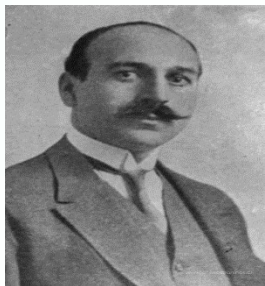
Далей вучні выконваюць заданне 9. Прачытаўшы 4 пункта параграфа, знайдзіце адказы на наступныя пытанні і заданні (с. 99 навучальнага дапаможніка).

1. Чаму эканамічнай жыцця лацінаамерыканскіх краін важную ролю гуляў замежны капітал?

2. У чым прычына суперніцтва ЗША і Вялікабрытаніі ў закабаленні дзяржавы Лацінскай Амерыкі?

3. Дакажыце, што Мексіканская рэвалюцыя 1910-1917 гг. была найбольш прагрэсіўнай у гісторыі народаў Лацінскай Амерыкі.

Заданне 10. На аснове аповеду настаўніка пра творчасць Чылійскага раманіста А. блішчыць Гана і кубінскага паэта Х. Марці вучні павінны вызначыць асноўныя матывы ў літаратуры лацінаамерыканскіх краін.

Альберта Блест Гана (1830-1920) - Чылійскі раманіст. Інжынер па адукацыі, ён быў чыноўнікам у ваенным міністэрстве, кіраўніком адміністрацыі ў г. Сан-Фернанда, а затым дыпламатам у Нью-Ёрку, Лондане і Парыжы.

Самым значным творам блішчыць Ганы з'яўляецца раман "Марцін Рывас" - гісторыя правінцыйнага юнака, які прыязджае ў Сант'яга» заваяваць "сталіцу. У рамане аўтар паказвае маральнае падзенне чалавека, гібель яго натуральных парываў і сувязь пад націскам карыслівага разліку, праяўляе сябе уважлівым побытопісателем і майстрам займальнай інтрыгі.

Значныя і апошнія кнігі блішчыць Ганы: гістарычны раман "у часы Рэканкісты «(1897) і аўтабіяграфічны – » Вар'ят Эстэр" (1909).

"У часы Рэканкісты" - раман, прысвечаны падзеям і нацыянальна-вызваленчай барацьбы ў Чылі ў 1814-1817 гг. і адукацыі чылійскай Рэспублікі.

Гэта сапраўдная нацыянальная эпапея, твор з вялікай колькасцю дзеючых асоб-прадстаўнікоў розных слаёў грамадства. Самым яркім героем рамана з'яўляецца прадстаўнік народных нізоў партызан Камара, які праходзіць праз усе перыпетыі барацьбы як жывое увасабленне Чылійскага народа.

Хасэ Марці (1853-1895) публіцыст, лідар вызваленчага радзіме ён лічыцца празваны "апосталам

– кубінскі паэт, пісьменнік і руху Кубы і Іспаніі. На нацыянальным героем, Незалежнасці".

У 15 гадоў Хасэ Марці апублікаваны першыя паэмы, а ў 16 гадоў заснаваў Народна-патрыятычную газету "Свабодная Радзіма". За свае палітычныя перакананні Хасэ Марці быў арыштаваны і некалькі месяцаў праводзіць у катаржных камяніломях, затым трапляе на востраў вязняў Пинос. У 1871 г. дэпартаваны ў Іспанію.

У метраполіі Хасэ Марці імкнецца прадуктыўна выкарыстоўваць вымушанае адлучэнне ад радзімы. У траўні 1871 г. ён паступае ў Мадрыдскі ўніверсітэт, праз два гады пераязджае ў Сарагосу і ў 1874 г. заканчвае адразу два факультэта Сарагосскага ўніверсітэта: юрыдычны і факультэт філасофіі і літаратуры. Яшчэ ў Мадрыдзе Марці публікуе сваю першую публіцыстычную брашуру "палітычная турма на Кубе" - аб страшным становішчы вязняў катаржных турмаў. У 1874 г. Марці атрымаў званне магістра гуманітарных навук і ступень па юрыспрудэнцыі.

Некалькі наступных гадоў ён правёў у Францыі, Мексіцы, Гватэмале і Венесуэле. Вярнуўшыся на Кубу ў 1879 г., удзельнічаў у падрыхтоўцы паўстання супраць Іспанскай каланіяльнай адміністрацыі, за што быў зноў высланы ў Іспанію.

У 1880-1895 гг. знаходзіўся ў ЗША, дзе быў карэспандэнтам лацінаамерыканскіх газет, пісаў артыкулы, кнігі і займаўся выкладчыцкай дзейнасцю. З спустошаных эмігранцкіх арганізацый Марці стварыў Кубінскіх рэвалюцыйную партыю, якая аб'яднала прадстаўнікоў розных сацыяльных слаёў і згуляла вырашальную ролю ў арганізацыі распачатага 24 люты 1895 г. нацыянальна-вызвольнага паўстання на Кубе. Паэт загінуў у сваім першым бітве 19 траўня 1895 г.

Мастацтва

Настаўнік. Як і ў літаратуры, мастакі ўсё часцей звярталіся да сучасных тэм. У мастацтве развіваецца партрэтны жывапіс.

У 1840-я гг. У літаратуры і выяўленчым мастацтве Іспаніі і Лацінскай Амерыкі паўсталі такія кірунак як **кастумбрызм** (нораў, звычай-ІСП.). Нарадзіўшыся з цікавасці рамантыкаў да народнага побыту, кастумбрызм з'явіўся паваротам да рэалістычнага малюнку рэчаіснасці.

У аснове выяўленага мастацтва ляжала імкненне да дакументальна дакладным малюнку прыроды, дакладнаму рэпрадукаванню характэрных рысаў і маляўнічых асаблівасцяў народнай жыцця.

Прапануецца прэзентацыя "Мастацтва Лацінскай Амерыкі". Вучні выконваюць заданне 11: вызначце карціны, якія адносяцца да кастумбрызму (адказ: б, г, д, е на с.63).

а) П. Ліра. Падстава Сант'яга. 1889 г. Чылі.

б) В. Мейреллис. Імператар Бразіліі Педру II. Бразілія.

Архітэктурa

Настаўнік. У XIX ст. Архітэктурa Лацінскай Амерыкі развівалася павольна. Характар масавай забудовы амаль не мяняўся. Вядучую ролю гулялі Іспанскія, Італьянскія і французскія майстры. Падрыхтоўка мясцовых архітэктараў пачалася толькі ў другой палове XIX ст. у архітэктурy вялікіх сталічных збудаванняў панаваў позні класіцызм. Вучні разглядаюць ілюстрацыі ў навучальным дапаможніку на С. 100 і вылучаюць характэрныя рысы класіцызму.

V. Сістэматызацыя, абагульненне, кантроль ведаў

Настаўнік прапануе навучэнцам пытанні:

1. Што агульнага ў лёсе Ф. Міранды, С. Балівара, М. Ідальга, Х. Марці?
2. Ці можна вайны за незалежнасць Лацінскай Амерыкі лічыць буржуазнымі рэвалюцыямі? Адказ абгрунтуйце.
3. Лідар вызвольнага руху Кубы ад Іспаніі Хасэ Марці пісаў: «Радзіма-гэта алтар, а не п'едэстал". Патлумачце гэтую кропку гледжання.
4. Якія асаблівасці лацінаамерыканскай культуры?

VI. Падвядзенне вынікаў ўрока. Ацэньванне

VII. Дамашняе заданне

Прачытаць § 15 вучэбнага дапаможніка. Па жаданні падрыхтаваць адказ на пытанне: чаму вайна за незалежнасць іспанскіх калоній датуецца 1810-1826 гг., тады як Уругвай атрымаў незалежнасць толькі ў 1828 г.?

Пазакласнае мерапрыемства ў 5, 6 класах “Беларускае слова – наша роднае” (квэст-гульня) Міжнароднаму дню роднай мовы прысвячаецца

***Селівончык Галіна Пятроўна,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
першай кваліфікацыйнай катэгорыі***

У распрацоўцы дадзенага выхаваўчага мерапрыемства выкарастаны прыемы актуалізацыі ведаў, атрыманых на ўроках, іх сацыяльна-каштоўных адносін да аб’ектаў навакольнай рэчаіснасці. Мерапрыемства накіравана на выхаванне ў вучняў патрыятызму, развіццё маральна ўстойлівых якасцей.

Тэма: Беларускае слова – наша роднае (квэст-гульня) Міжнароднаму дню роднай мовы прысвячаецца

Мэты і задачы: развіваць пазнавальную актыўнасць і маўленчую культуру вучняў, іх творчыя і інтэлектуальныя здольнасці; спрыяць выхаванню пазнавальнага інтарэсу да традыцый беларускага народа, паважлівага стаўлення да культурна-гістарычнай спадчыны, пачуцця павагі да мовы, адказнасці за яе лёс.

Абсталяванне: фоназапіс песні “Спадчына” (сл. Я. Купалы, музыка І. Лучанка ў выкананні ВІА “Песняры”); запісы на дошцы выказаванняў пісьменнікаў пра родную мову; карткі-заданні і маршруты для каманд.

Ход квэст-гульні

І. Арганізацыйна-матывацыйны момант

Гучыць фоназапіс песні “Спадчына” ў выкананні ансамбля “Песняры”

Выразнае чытанне падрыхтаванага вучня на фоне сціхаючай музыкі

Вы паслухайце родную мову:
Жаўруковаю песняй звiніць...
Колькі фарбаў, адценняў у слове!
Як пявуча ліецца-гучыць!
Васількамі, рамонкамі шэпча
У квяцістых, раздольных лугах.
Гулкім рэхам гамоніць у зарэччы,
Салаўінаю трэллю ў гаях.
То шчымліва, журботна галосіць,

То вясёлкай над борам плыве.
Так у госці ласкава запрасіць,
Так бяседу гасцінна вядзе!
Хай жа іскрыцца сонцам вясеннім,
Спелым коласам нівы шуміць!
У карагодзе кружыць вясельным
Веру, мова мая – будзе жыць!
Мілагучная і ласкавая!
Не згубілася ў цемры вякоў.
Мой святы пасаг, мая спадчына –
Мова родная, мова бацькоў!

Уступная гутарка

Настаўнік. “Трэба любіць, ведаць і шанаваць мову свайго народа і ўмець дасканала валодаць ёю.” Такімі словамі Якуба Коласа рада прывітаць усіх аматараў роднай мовы, якія сабраліся ў кабінете беларускай мовы і літаратуры. 21 лютага мы адзначаем Міжнародны дзень роднай мовы. Неабходна кожнаму ведаць сваю родную мову, гісторыю, культуру, каб з годнасцю можна было сказаць, што мы сапраўдныя беларусы, што мы ганарымся, што жывём на гэтай прыгожай, чароўнай, светлай зямлі-Беларусі.

Сёння мы арганізуем з вамі квэст, які дапаможа вызначыць самых інтэлектуальных, актыўных і творчых знаўцаў роднай мовы.

- * *Выбар удзельнікаў каманд, капітанаў, назвы каманд, выбар членаў журы.*
- * *Знаёмства з умовамі квэста.*

Кожная каманда атрымлівае маршрутны ліст, у адпаведнасці з якім павінна будзе выконваць прапанаваныя заданні на этапах і атрымоўваць літары слова

Б-Е-Л-А-Р-У-С-Ь (8 літар па колькасці этапаў)

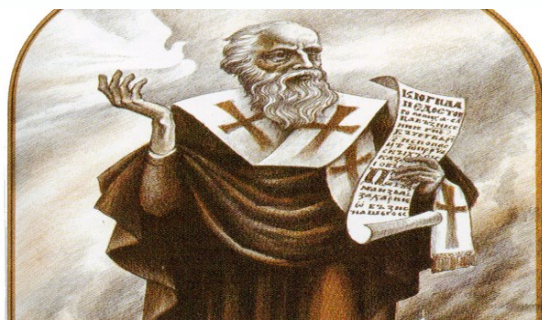
1 этап “Краязнаўчы” (кабінет гісторыі № 204)

1.1 Назваць аб’ект і месцазнаходжанне.

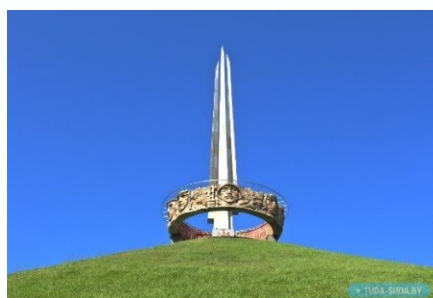

1.2. Гістарычныя асобы Беларусі.

1.3 Помнікі Вялікай Айчыннай вайны

2 этап “Казка - у жыцці падказка” (кабінет пачатковых класаў №109)

2.1 Адгадаце загадкі

1. Маленькі шарык пад лаўкай шарыць. (Мыш)

2. Шапачка маленькая,
Камізэліка нятканая,
Кафтанік рабенькі,
Ды ходзіць босенькі. (Верабей)

3. Ён прысмакаў еў нямала,
А калі харчы не стала,
Лапу смокчучы, заснуў,
Ледзве не праспаў вясну. (Мядзведзь)

4. У рыжай разбойніцы
Хвост, як мятла. (Ліса)

5. Лёг вусаты, а ўстаў гарбаты. (Кот)

6. Хутчэй за вецер я скачу.

Куды захочаш даімчу.

Калмата і гулліва

Мая ўецца грыва. (Конь)

8. Мнуць і катаюць,

У печцы закаляюць,

А потым за сталом

Рэжуць нажом. (Хлеб)

2.2 Прадоўжыце назвы беларускіх народных казак:

“Музыка- _____”, “Лісіца і _____...”, “Два _____”, “Хітры _____”,
“Баран _____”, “Кот _____”.

2.3 Пазнайце казку па пачатку:

1) “Жыў некалі на свеце музыка. Пачаў ён іграць яшчэ змалку. Бывала, пасучы валю, зробіць з лазы дудачку ды як зайграе, дык валы скубці траву перастануць, -натапыраць вушы і слухаюць. У лесе птушкі прыціхнуць, нават жабы ў балоце не крумкаюць.”

2) “Былі ў аднаго чалавека тры сыны: два разумныя, а трэці — дурны. Старэйшы сын, Сцяпан, умеў на скрыпцы іграць, сярэдні, Піліп,— на дудцы, а меншы, Іван, ні да чаго спрыту не меў: сядзеў у запечку ды лучынкi стругаў. Вырасла ў таго чалавека ў садзе яблынька, а на ёй — залатыя яблыкi. Цешыцца бацька з яблыкаў, і сыны цешацца. Кожную раніцу ў сад ходзяць глядзець, ці цэлыя. Праверылі гэтак аднаго разу — не хапае яблыка! І на другую раніцу не далічыліся аднаго яблыка...”

2.4 Пазнайце казку па канцоўцы:

1) “- Схітрыў ці не схітрыў, -адказаў вол, - а стог сена за пагодай накасіў. Ды і шкура ад вашых воўчых зубоў цэлая засталася”.

2)“... Выслухаў мядз ведзь казку і адарваў сабе хвост.Так з таго часу і жыве з куртатым хвостом”.

2.5 Назавіце казку, у якой дзяўчына зрабіла так:

“- Чаму я тут, у бруднай мужыцкай хаце, ляжу?

- Ты сам так захацеў, - смяецца дзяўчынка. - Ты сказаў мне: «Бяры сабе з маёнтка, што пажадаеш, ды ідзі дахаты». Я і ўзяла цябе. Уставай ды ідзі замест бацькі паншчыну адбываць. Ты мужык дужы, работнік з цябе будзе нядрэнны.

Пачуўшы гэта, пан усхапіўся на ногі і так драпануў назад у свой маёнтak, што толькі яго і бачылі. Нават ад коней з карэтаю адрокся”.

3 этап “З рога ўсяго многа” (бібліятэка, кабінет №102)

3.1 Знайсці правільныя адказы

1. Сталіца Рэспублікі Беларусь.
2. Другі хлеб беларусаў.
3. Назавіце дзяржаўную мову Рэспублікі Беларусь
4. Калі адзначаецца Дзень Незалежнасці Беларусі?
5. Найбольш вядомы прыродны запаведнік у нашай краіне.
6. Хто зрабіў славыты крыж па загадзе Ефрасінні Полацкай?
7. Множны лік назоўніка чалавек.
8. Птушка – сімвал Беларусі.
9. Назавіце імя першай беларускай асветніцы?
10. У якім народным свяце існуе звычай скакаць праз вогнішча і пускаць вянкi?
11. Самае вялікае возера Беларусі?
12. Назва якога горада паходзіць ад ракі Палаты?
13. Назавіце дзяржаўныя сімвалы Рэспублікі Беларусь.
14. На якой рацэ стаіць горад Гомель?
- 15 . Колькі абласцей у складзе нашай рэспублікі?

Адказы:

1. Мінск 2. Бульба 3. Руская, беларуская 4. 3 ліпеня 5. Белавежская пушча
6. Лазар Богша
7. Людзі 8. Бусел 9. Ефрасіння Полацкая 10. Купалле 11. Нарач 12. Полацк 13. Герб, сцяг
14. Сож 15. Шэсць

Чацвёрты этап "Прарода роднага краю" (кабінет біялогіі № 210)

4.1 Адказаць на пытанні

Якія дрэвы растуць у хвойным лесе? (Сасна, елка)

Яіх жывёл называюць будаўнікамі? (Бабёр)

Назавіце драпежных жывёл нашых лясоў. (Воўк, ліса)

Якія жывёлы Беларусі на зіму змяняюць свой колер? (Заяц, ліса, вавёрка)

Назавіце ядавіты грыб, якім лечыцца лось. (Мухамор)

Якія птушкі астаюцца ў нас зімаваць? (Верабей, сарока, варона)

Хто ўдзень адпачывае, а ноччу лятае? (Сава)

Якая птушка выводзіць птушанят зімой? (Крыжадзюб)

Назавіце лекавыя расліны нашых лугоў. (Рамонак, зверабой, тысячаліснік)

Назавіце драпежную рачную рыбу. (Шчупак)

4.2. Дайце назвы раслін, птушак і звяроў занесеных ў Чырвоную кнігу Беларусі.

4.3. Злучы назвы беларускіх птушак з адпаведнымі рускімі

амялушка	тетерев
бусел	глухарь
цецярук	чибис
глушэц	аист
шпак	свиристель
кнігаўка	скворец

Пяты этап "Лінгвістычны" (кабінет № 202)

5.1. Пазнайце слова па яго лексічным значэнні.

1. Пакрывала для стала, настольнік. – АБРУС
2. Расліннае масла са сланечнікавых семак, кукурузы і пад. – АЛЕЙ
3. Рознакаляровая дугападобная палоска на небе, якая ўтвараецца ад праламлення сонечных прамянёў у кроплях дажджу. – ВЯСЁЛКА
4. Час сутак ад канца ночы да пачатку дня, першыя гадзіны дня. – РАНІЦА
5. Прылада для разгладжвання бялізны, адзення. – ПРАС
6. Прыстасаванне для засцярогі ад дажджу і сонца; круглы кавалак тканіны, нацягнуты на спіцы, якія прымацаваны да доўгай ручкі. – ПАРАСОН

5.2. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

С..кунда, аб..ява, Жа..на, зел..ніна, св..ткаваць, урачыста-..знёслы, парц..еры, здароў..е, лід..р, а..дыторыя, сув..зь, чарэшан..ка, ба..л, палоз..е, ш..дэўр, рады..с, трох..ярусны, ван...а, м..дзв..дзяня, кал..е, кр..шыць, по..с, паўночна-..сходні, беспрацоў..е, бал..рына, шніц..ль, соцен..ка, су..дзя.

5.3. Устанавіце адпаведнасць паміж выдзеленымі словамі і іх характарыстыкай.

А.Добры чалавек – злы чалавек	1. Сінонімы
Б. Цвітуць валожкі – сінія васількі	2. Многазначныя словы
В.Атрымаць гасцінец – роўны гасцінец	3.Антонімы
Г.Рог вуліцы – паляўнічы рог	4.Амонімы

Шосты этап “Літаратурны” (кабінет № 203)

6.1 Назваць аўтара і твор

1. І раптам на месцы, дзе высіўся бор,
Дзе срэбныя палі асколкі, -
Усё знікла, адны толькі хвалі азёр
Зазялі люстэркам, вясёлкай.
Дзяўчына ж крылатаю чайкай з тых год
І ў цёплыя ранкі, і ў сцюжу
Над люстрам азёраў, прасторамі вод,
Шукаючы мілага, кружыць. (Максім Танк “Ля вогнішч начлежных”)
2. Дзікія былі людзі. Дзікія-найдзікія. Аж цяпер сорамна ўспамінаць пра іх,
такія дзікія. Быў у людзей такі паганы звычай: не карміць старых бацькоў...
Такі быў Закон. І хто Закона трымаўся, таго хвалілі. А хто не трымаўся, маглі
выгнаць у дзікую пушчу. (Уладзімір Караткевіч “Нямоглы бацька”)
3. Як мары, белыя бярозы,
Пад сінявой начной стаяць,
У небе зоркі, ад марозу
Пахаладзеўшыя, дрыжаць.
Вільготны месяц стуль на поле
Празрысты, светлы стоўп спусціў
І рызай срэбнаю раздолле
Снягоў сінеючых пакрыў. (Максім Багдановіч “Зімой”)
4. Здавалася, усё навокал занямела зачараванае цудоўнымі тонамі песні
гэтага вольнага песняра ўзлескаў і пясчаных пустак між лесу. Снуючыся высока
ў небе, раняла птушка мяккія, ласкавыя мелодыі, сатканыя са звону срэбраных
струн, з булькання лясных ручайкоў, з зумкання пчаліных крыльцаў, шолаху
красак. І ўсе гэтыя тоны спляталіся так гарманічна-своеасабліва ў песні, што
яна даходзіла да самых глыбінь сэрца і калыхала самыя тонкія струны душы.
(Якуб Колас “Песня ляснога жаваранка”)
5. Восень прайшла пералескамі

Па няголеным ржышчы ніў,
Чырвонымі арабескамі
Лісце лес ураніў.
Глянй на зямлю залатую,
Пяшчотную, сумную, чыстую,
Нехта па ёй вандруе,
У паветра ўзнямаючы лісце. (Уладзімір Караткевіч “Лісце”)

6. Але навука аказалась
Не гэтак страшна, як здавалась,
Дарэктар выдаўся мярکوўны
І лепшы нават, як свой кроўны:
Умей з ім толькі пагадзіцца,
Раменным вушкам паддабрыцца
Ці падшыванку звіць на лапаць, -
За вуха ён не будзе цапаць,
Наадварот: тады ты – дока,
У навуцы пойдзеш ты далёка. (Якуб Колас “Дарэктар”)

Сёмы этап “Этнаграфічны” (музейны пакой, кабінет № 205)

7.1. Адкажыце, што гэта за прадмет і для чаго ён быў патрэбны.

Хустка, гладыш, камізэлька, кашуля, лапці, скрыня

7.2 Згадайце назвы прадметаў быту сялян.

1. Як называецца па-іншаму ткацкі станок? (Кросны)
2. Што служыла асноўным матэрыялам для вырабу тканіны? (Лён)
3. На якім чаўнаку не пераплывеш раку? (Ткацкі станок)
4. У сучаснага праса ёсць старэйшыя сястрыцы? Што гэта? (Качалкі)
5. Якім грабянцом галавы не расчэшаш? (Ільnochасалка)
6. Проста дзіва. Ці не так? А завецца – андарак? Што гэта? (Спадніца ў палоску ці ў клетку)
7. Назва смачная – ды не з’ясі. (Пранік)
8. Як называецца драўляная дошчачка, падобная на лапату, якой ачышчалі лён ад кастрыцы? (Трапло)

Восьмы этап “Смачна есці” (сталойка, кабінет № 107)

8.1. На картках запісаны назвы беларускіх народных страў і словы - “самазванцы”. Закрэсліце “самазванцаў”, пакінуўшы стравы.

Жур, магерка, поліўка, мачанка, конаўка, верашчака, панёва,
глазуха, мянташка, ламанцы, мачыльня, наліснікі, абліваха, калдуны, гэбель.

8.2 Назавіце стравы, якія можна прыгатаваць з бульбы.

Удзельнікі, прайшоўшы маршрут, вяртаюцца ў кабінет беларускай мовы і літаратуры.

Падвядзенне вынікаў. Узнагароджанне каманд.

Заклучнае слова настаўніка

Хацелася б верыць, што вам сёння было не толькі весела, але і цікава. Я вельмі спадзяюся, што навука беларускай мове не будзе вам зараз здавацца асабліва страшнай і цяжкай. Карыстайцеся мовай, вывучайце яе і, галоўнае, - не забывайце! Бо што ж мы за народ такі, які роднай мовы не ведае

Класная гадзіна ў 4 класе на тэму “Мой родны кут” (творчая майстэрня)

**Селівончык Марына Міхайлаўна,
настаўнік пачатковых класаў
вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі**

У распрацоўцы дадзенага выхаваўчага мерапрыемства выкарастаны прыемы актуалізацыі асобнаснага сэнсу вучняў, іх сацыяльна-каштоўных адносін да аб’ектаў навакольнай рэчаіснасці. Мерапрыемства накіравана на выхаванне ў вучняў патрыятызму, развіццё маральна ўстойлівых якасцей.

Мэты: стварыць умовы для паглыблення і абагульнення ведаў пра Беларусь; садзейнічаць развіццю мовы, пазнавальнай актыўнасці вучняў, інтэлектуальных і творчых здольнасцей, выхаванню патрыятызму, пачуццю гонару за свой край.

Форма правядзення: творчая майстэрня

Абсталяванне: ілюстрацыі з адлюстраваннем беларускіх пейзажаў, макет палітры фарбаў, вялікі ліст паперы.

Ход мерапрыемства

I. Арганізацыйны этап

II. Уступная гутарка

Настаўнік: Мой родны кут, як ты мне мілы! Забыць цябе не маю сілы!.. Гэта радкі з верша народнага беларускага паэта Якуба Коласа. Размова сення пойдзе аб самым галоўным, дарагім – нашай Радзіме.

Там, дзе мы нарадзіліся,
Дзе расцем і жывем,
Месцы свае родныя,
Мы Радзімай заведем.

- Як называецца наша Радзіма? (Беларусь)
- Чаму так называецца?
- Есць некалькі варыянтаў паходжання гэтай назвы.

Першы: Белыя адзенні даўніх вясковых людзей, белыя валасы, белы колер скуры.

Другі: Белыя – значыць вольныя. Беларусь – наша Радзіма, бо тут мы нарадзіліся, бо яна нам самая родная.

- Як яшчэ можна называць нашу Радзіму? (Бацькаўшчына)

- Бацькаўшчына, бо яна дасталася нам ад бацькоў нашых.
- Якая яна, наша Беларусь?

Вучань: Усяму вядомы свету

Наш руплівы край здавен.

Тут на сонечных палетках

Спеюць бульба, жыта, лен.

Тут умельцы вырабляюць

Слаўны трактар “Беларус”.

Тут ствараюцца “Белазы”

Трохсоттонны везці груз.

Тут сыны ляцяць у космас,

Песні матчыны пяюць.

Гэты край наш найдзівосны

Беларуссю ўсе завуць.

Вучні чытаюць уступ з кнігі Ул. Ліпскага “Я тут живу”.

Мая Беларусь... каб мець права і гонар сказаць так, трэба да слез палюбіць сваю Радзіму – мілую Беларусь. Каб палюбіць сваю родную зямлю, трэба ведаць яе гісторыю, яе геаграфію, яе краявіды, яе спадчыну, яе людзей. Беларусь, як рознакаляровая вясёлка, вабіць сваёй прыгажосцю, чысцінай.

III. Асноўная частка

Адкрываем нашу творчую майстэрню і пастараемся стварыць калектыўны партрэт нашай Радзімы. Для гэтага кожны з вас выбраў свой колер з адпаведным малюнкам.

Запрашаем першага вучня, які выбраў блакітны колер.

І вучань:

Тут Дняпро бяжыць прывольна,

Сож, Бярэзіна, Дзвіна,

Прыпяць, Шчара, Свіслач, Неман,

Вілля, Піна, Буг, Дзісна.

Тут крыштальныя азёры –

Нарач, Свіцязь, Снуды, Свір.

Беларускія азёры

Як люстэркі на зямлі.

(Вучань прымацоўвае свой малюнак на ліст паперы)

Настаўнік: Адзін з самых галоўных колераў нашай Радзімы – блакітны. Нездарма Беларусь называюць “зямля з блакітнымі вачыма”. А яшчэ яе называюць Паазер’е, або азерны край. У Беларусі каля 11.000 азёр.

- Назавіце самае вялікае возера Беларусі. (Нарач)

- У Калінкавіцкім раёне каля вескі Юравічы ёсць жывапіснае возера Ліцвін. Даўжыня - 2,25 км, шырыня - 0,15 км. Беларусь – уладарка вялікай колькасці рэк. Самыя вялікія сярод іх Прыпяць, Днепр, Неман, Бярэзіна.

- Якая рака працякае каля вескі Якімавічы? (Іпа)

- Іпа – самая вялікая рака Калінкавіцкага раёна. Даўжыня – 109 км, шырыня – 10-12м. Таксама праз Калінкавіцкі раён працякаюць такія рэкі, як Прыпяць, Віць, Ненач, Трэмя.

Настаўнік:

А зараз паслухаем наступнага вучня, які выбраў зялены колер.

2 вучань:

Куды не глянь – лясы шумяць,

Цвіце над полем гай,

А поле – вокам не абняць.

І гэта ўсе – мой край.

Пшаніца, жыта на палях,

Усюды ураджай.

Стагі, як горы, на лугах,

І гэта ўсе – мой край!

- Зялены колер азначае тое, што на тэрыторыі Беларусі шмат лясоў, палеў, пушчаў. Лясы займаюць 32% тэрыторыі рэспублікі. У беларускіх лясах расце 28 відаў дрэў.

- Якая самая вялікая пушча? (Белавежская)

Гонар Белавежскай пушчы – зубры. Акрамя іх, ёсць яшчэ дзікія кабаны, касулі, лісіцы, рысі і бурыя мядзведзі.

- Давайце адгадаем загадкі аб раслінным і жывельным свеце Белавежскай пушчы.

- На тэрыторыі Беларусі ёсць прыродныя помнікі. Гэта незвычайныя месцы, якія здаходзяцца пад аховай. Ёсць прыродныя помнікі і ў Калінкавіцкім раёне.

Самае высокае дрэва – цар-дуб расце ў Галевіцкім лясніцтве Калінкавіцкага раёна. Яго ўзрост аж 300 гадоў. Вышыня дуба 40 метраў, дыяметр ствала 2 метры.

Дубы-волаты растуць таксама ў Гарбавіцкім лясніцтве. А вось Астанкавіцкія дубы – гэта чатыры дрэва з аднаго кораня. Узрост іх каля 200 гадоў, вышыня каля 25 метраў.

У Гарбавіцкім і Клінскім лясніцтвах размешчаны цікавыя помнікі прыроды – Гарбавіцкія ельнікі. Гэта ўнікальныя астраўныя месцазнаходжанні еўрапейскай карпацкай елкі, якая вызначаецца асабліва хуткім ростам.

У трох кіламетрах на поўнач ад вескі Клінск есць яшчэ адзін ахоўваемы помнік прыроды – плантацыя ландыша звычайнага, якая займае каля 10 га.

- Наша размова аб зяленым колеры не будзе поўнай, калі мы не паслухаем верш, “А ты хочь дрэва пасадзіў?”, які напісаў Пятрусь Броўка.

- У красавіку ў Гомельскай вобласці праходзіць экалагічная акцыя “Пасадзі дрэва”. Я заклікаю вас прыняць удзел у гэтай карыснай справе.

- Зробім наш родны кут яшчэ больш зяленым і прыгожым. (Вучань прымацоўвае свой малюнак)

3 вучань:

Я выбрала жоўты колер. Гэта колер працы, колер рамёстваў, якім здаўна займаліся беларусы.

Ішла я скрозь поле,
Між вечных дубоў,
І трапіла раптам,
У краіну майстроў.
У краіне той
Кожны працу шануе:
Хто шые, хто вяжа,
Кую ці майструе.

Настаўнік: Здаўна Беларусь называлі краінай майстроў.

- Якія беларускія рамёствы вы ведаеце?
- Нашы продкі займаліся саломалляцтвам, рамяством, ювелірнай справай, апрацоўкай металаў, вырабам драўніны, ганчарным рамяством.
(Дэманстрацыя ілюстрацый з беларускімі вырабамі)

- Жыхары амаль кожнага горада ганарацца сваімі прадпрыемствамі. У Мінску вырабляюць аўтобусы, халадзільнікі, у Жодзіне – магутныя “Белазы”, у Мазыры – харчовую соль, у Гомелі – смачныя цукеркі.

- А якія прадпрыемствы знаходзяцца у горадзе Калінкавічы?

(Вучні пералічваюць)

Настаўнік: наступны вучань выбраў белы колер.

4 вучань:

Белая Русь мая!
Чыстая ты мая!
Родная ты мая!
Белыя гоні бульбы,
Белыя косы дзяўчат.
Воблакаў белых над лугам
Вечны парад!

Белых грыбоў кашолкі,
Белыя плечы бяроз,
Белыя россыпы золкіх,
Чыстых світальных рос.
Вейкі рамонкаў белых,
Белыя гурбы завей.
Чыстыя думкі смелых,
Простых тваіх людзей.

Настаўнік: Для беларусаў белы колер у вялікай павазе, бо ў іх белы колер скуры, часцей белыя выласы. Сімвал Беларусі – птушка бусел – таксама белага колеру. Белы колер – колер мовы.

Давайце не цурацца нашай мовы,
Заўжды на мове роднай размаўляць,
Бо хіба ёсць пашчотней што, чым словы,
Якія з вуснаў матчыных гучаць.

(Вучань прымацоўвае малюнак бусла)

Настаўнік: Паслухаем апошняга вучня, які выбраў чырвоны колер.

5 вучань:

Мір і шчасце нам с табою
Даў не з казкі чараўнік.
Родны край наш – мужны воін
І сумленны працаўнік.
Ні віхуры, не навалы
Нас адолець не змаглі.
Родны край – зямлі Купалы.
І мілей няма зямлі.
Нам не вечна быць малымі,
Дзень за днём бяжыць жыццё.
Родны край наш!
Мы тваімі абаронцамі расцём.

Настаўнік

Чырвоны колер, колер гонару, павагі і памяці пра нашых продкаў, знакамітых землякоў-беларусаў: Ф.Скарыну, Я.Купалу, Я.Коласа, Е.Полацкую і іншых, а таксама людзей, якія аддалі сваё жыццё за ваша шчаслівае дзяцінства.

Ёсць горкая памяць у зямлі нашай. Кожны чацвёрты жыхар Беларусі загінуў у Вялікую Айчынную вайну.

Верш “Людзі зведалі гора зямнога”.

Размаўляючы аб героях Вялікай Айчынай вайны, нельга не ўспомніць імя яшчэ аднаго героя, нашага земляка, ураджэнца вескі Міхнавічы Корбаля Пятра Мікалаевіча, які загінуў ужо ў мірны час, у 1983 годзе, выканаўшы свой інтэрнацыянальны абавязак у Афганістане, за што пасмяротна быў узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі. Памятайце імёны сваіх герояў.

Настаўнік

Вось які калектыўны партрэт нашай краіны ў нас атрымаўся.

Беларусь, як рознакаляровая вясёлка, вабіць сваёй прыгажосцю і шчырасцю. Усе мы, грамадзяне незалежнай Рэспублікі Беларусь, павінны памятаць яе гістрыю, сваёй працай і вучобай памнажаць яе багацці, бараніць ад нягод, любіць яе, ганарыцца ёю.

Верш. “Дарагая Беларусь” П. Броўка

На гэтым наша мерапрыемства закончана.

Дзякуй за ўвагу.

ОПИСАНИЕ ОПЫТА ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ «ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕБНОЙ МОТИВАЦИИ УЧАЩИХСЯ К УЧЕБНОМУ ПРЕДМЕТУ «МАТЕМАТИКА» ПОСРЕДСТВОМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ ПРОБЛЕМНОГО ОБУЧЕНИЯ»

Юркин Андрей Николаевич,
учитель математики
высшей квалификационной категории

Делать из урока в урок одно и тоже не интересно и самому педагогу и, тем более, ученику. Но вот если, ребенок на уроке решает самостоятельно посильные для себя задачи и делает свои маленькие открытия, то это и привлечет в его деятельность определенный интерес и будет формировать учебную мотивацию.

1.1. Название темы опыта

Формирование учебной мотивации учащихся к учебному предмету «Математика» посредством использования элементов проблемного обучения.

1.2. Актуальность опыта

Многолетний опыт преподавания мною математики показывает, что в последние годы обучающиеся демонстрируют безразличие к учебе. В связи с этим многие, казалось бы, несложные вопросы, оказываются для них непостижимыми. Не секрет, что многие дети пасуют перед трудностями, а многие и не хотят прилагать определенных усилий для приобретения знаний. Поэтому главное для меня найти тот самый «рычаг», который приведет в действие механизм формирования учебной мотивации обучающихся.

Ведь согласно пункту 2.2 Концепции учебного предмета «Математика»: «При отборе содержания математического образования предпочтение отдается его развивающей функции, а не информационной». Также пункт 2.3 говорит: «Содержание математического образования должно быть личностно-ориентированным, приобретаемые знания должны помогать учащимся успешно решать проблемы, возникающие в повседневной жизни, быть применимыми в различных ситуациях». [1]

В связи с этим я постоянно веду поиск новых эффективных методов обучения и таких методических приемов, которые активизировали бы и стимулировали мысль школьников, мотивировали бы их к приобретению

знаний, активно работаю над проблемой повышения учебной мотивации учащихся.

1.3. Цели опыта

Теоретически обосновать и разработать способы и средства формирования учебной мотивации посредством использования элементов проблемного обучения.

1.4. Задачи опыта

1. На основе анализа научной литературы и педагогического опыта определить условия, методы и приемы, влияющие на формирование учебной мотивации.

2. Разработать средства и способы формирования учебной мотивации посредством элементов проблемного обучения на практике.

3. Провести мониторинг изучения мотивации по классам и их сравнительных анализ.

4. Выявить, проверить и обосновать педагогические условия, определяющие эффективность применения элементов проблемного обучения на формирование учебной мотивации.

1.5. Длительность работы над опытом

Данный опыт разрабатывался и внедрялся в практику 4 года поэтапно:

1 этап – аналитико-диагностический. На данном этапе изучалась и анализировалась педагогическая литература, проводились диагностические исследования, педагогические наблюдения, анкетирования, формировалась научная основа опыта.

2 этап – практический. Проводилась разработка уроков, адаптация теоретического материала, к имеющемуся образовательному пространству, создание собственных наработок, проверка положений и выводов, включение в практику элементов проблемного обучения.

3 этап – аналитико-обобщающий. Включает в себя систематизацию и обобщение результатов работы, анализ данных, полученных в результате опыта, выявление причинно-следственных связей и педагогических закономерностей.

2.1. Ведущая идея опыта

Ведущей педагогической идеей опыта заключается в создании необходимых условий для формирования учебной мотивации учащихся на уроках математики посредством использования элементов технологии проблемного обучения.

У Плутарха есть известная притча о рабочих, которые везли камни. Рабочих было трое. К ним подошёл человек и задал каждому и

них один и тот же вопрос: «Чем ты занимаешься?» Ответ первого был таков: «Везу эту проклятую тачку». По-другому ответил второй: «Зарабатываю себе на хлеб». Третий воодушевленно провозгласил: «Строю прекрасный храм!». Все они выполняли одну и ту же работу, но думали о ней, а, следовательно, и выполняли её по-разному. Поэтому, прежде всего, необходимо осознание школьниками важности и полезности своего учебного труда, осознание мотивов своей деятельности. Успешное обучение без мотивации невозможно.

Со временем для меня стало очевидно, что успех урока и процесса обучения в целом в плане формирования учебной мотивации полностью зависит от выбранных учителем педагогических технологий и методических приемов, а возникновение интереса к математике у учащихся зависит в большей степени от методики ее преподавания, от того, как построен урок и какие материалы учитель включил в данный урок. А формировать интерес к предмету у ребенка можно посредством разнообразия методов обучения, через поисковую деятельность на уроке, созданием проблемной ситуации, новизну материала, эмоциональную окраску урока.

Педагогической технологией, удовлетворяющей поставленным условиям, на мой взгляд, является технология проблемного обучения, что и стало объектом моего педагогического опыта.

В качестве психологической основы называют сформулированный С. Л. Рубинштейном тезис: «Мышление начинается с проблемной ситуации» [20, с. 357], а Сократ учил своих слушателей умению логически мыслить, искать истину, размышляя. Ж.-Ж. Руссо, чтобы ученик захотел узнать и найти новое знание, создавал для него специальные ситуации, вынуждающие к познавательному поиску. Песталотци, Дистервег и другие педагоги учили так, чтобы школьник не только получал, но и искал знание. Однако в полной мере эта идея получила разработку в педагогике Д.Дьюи и ученых XX века. Дьюи выступал с критикой школы, которая дает ребенку готовые знания, пренебрегая его способностями к деятельности и познанию. Он предлагал обучение, когда учитель организует деятельность детей, в ходе которой они решают возникающие у них проблемы и получают необходимые им знания, учатся ставить задачи, находить решения, применять полученные знания. Данные теоретические положения стали основой моего опыта.

Началом опыта по теме стало проведение диагностики по определению внутренней и внешней мотивации учебной деятельности учащихся 5-9 классов.

Я использовал метод диагностики мотивации учения и эмоционального отношения к учению, основанный на опроснике Ч.Д. Спилбергера (модификация А.Д.Андреевой, 1987год). [7]

Виды мотивации					
	5класс	6 класс	7 класс	8класс	9 класс
Внутренняя	37%	36%	35%	32%	34%
Внешняя	63%	64%	66%	68%	73%

Данные результаты показывают, что у учащихся снижается внутренняя мотивация учебной деятельности.

Была выдвинута гипотеза, что использование элементов технологии проблемного обучения позволит повысить учебную мотивацию. Свою работу я начал с изучения мотивации учащихся. Учитывая данные тестирования, я считаю, что формирование и развитие мотивации к предмету это первостепенная задача.

2.2. Описание сути опыта

2.2.1. А. Эйнштейн писал: “Формулирование проблемы часто более существенно, чем её разрешение...”. Если не научить ребёнка ставить проблему, то взрослого творчества может не быть.

Отношение обучающихся к учебе зависит от мотивации. Мотив (от французского) - побудительная сила, (от латинского) - приводить в движение, толкать. Мотивация - совокупность мотивов, побуждающих человека к основной деятельности, процесс действия мотива.

Проблема мотивации учебной деятельности традиционна и для педагогической психологии. Изучением ее роли, содержания, видов мотивов, их развития и целенаправленного формирования занимались в разные годы Эльконин Д.Б., Давыдов В.В., Божович Л.И., Маркова А.К., Абрамова Г.С., Матюхина М.В., Щукина Г.И., Якобсон П.М. и другие ученые. Учебная мотивация определяется ими как частный вид мотивации, включенный в определенную деятельность, - в данном случае учебную деятельность.

Учебная мотивация — это процесс, который запускает, направляет и поддерживает усилия, направленные на выполнение учебной деятельности. Это сложная, комплексная система, образуемая мотивами, целями, реакциями на неудачу, настойчивостью и установками ученика. [11, с. 220]

Проблематичность – характерная черта жизни человека, и поэтому в педагогическом процессе необходимо делать акцент проблемного подхода не только как на метод обучения, но и на способность «выхода за пределы». Постановка перед школьниками проблемных ситуаций приводит к тому, что они не боятся проблем, а стремятся их разрешить. Ведь постановка учебной проблемы – это формулирование вопроса для исследования, которое иногда воспроизводит формулировку темы урока, а часто бывает, и совсем с ней

полностью совпадает. [6, с.78] Когда у детей есть мотивация к учению, тогда они с удовольствием получают новые знания.

Свою работу с учащимися я выстраиваю так, чтобы обучающийся имел возможность занимать активную позицию в учебном процессе, не просто усваивать материал, а самому искать ответы, вступая в диалог с окружающим миром.

Ещё академик А.В. Погорелов отмечал, что “...очень немногие из оканчивающих школу будут математиками. Однако, вряд ли найдётся хотя бы один, которому не придётся рассуждать, анализировать, доказывать”.

2.2.2. Проблемное обучение это решение поисковых задач, постановки перед учащимися задач проблемного типа, такое обучение не только активизирует мыслительные процессы учащихся, но и посредством поисковых задач порождает у них интерес и тем самым необходимую учебную мотивацию. Проблемный подход включает в себя логические операции, необходимые для выбора целесообразного решения. Данный метод включает в себя: выдвижение проблемного вопроса, создание проблемной ситуации на основе высказывания, создание проблемной ситуации на основе приведенных противоположных точек зрения по одному и тому же вопросу, решение задач познавательного характера. [5, с.42] Задача учителя - учить думать, рассуждать, анализировать, сравнивать, делать сопоставления и выводы.

Также считаю, что наиболее эффективно применять проблемный метод обучения при изучении нового материала, так как проблемное обучение основано на особом виде мотивации – проблемной, поэтому я использую проблемные ситуации в сочетании с традиционным изложением материала. А это требует адекватного конструирования дидактического содержания материала, который должен быть представлен как цепь проблемных ситуаций.

2.2.3. Ребенок усваивает материал, не просто слушая или воспринимая органами чувств, а как результат удовлетворения существующих потребностей обучения, являясь активным участником своего обучения. [19, с.15]

Таким образом, проблемное обучение-это организация учебных занятий, которая предполагает создание под руководством учителя проблемных ситуаций и активную самостоятельную работу учащихся по их разрешению, в результате овладение знаниями, умениями и навыками, развитие мыслительных способностей.

2.2.4. Алгоритм последовательности действий при создании проблемной ситуации, ее основные приемы и мои поэтапные действия показаны в приложениях 1, 2.

2.2.5. В качестве примеров создания проблемных ситуаций приведу фрагменты уроков математики. При изучении темы «Системы линейных уравнений с двумя переменными» в 7 классе обучающимся предлагаю решить графически систему уравнений, ставится вопрос: Как узнать, исходя из построенных изображений графиков, имеет ли система решения и сколько?

1) Постановка проблемы. Работа в парах: самостоятельно решить графическим способом систему уравнений.

2) Информация для исследования.

3) Анализ информации, первичные выводы.

4) Формулировка гипотезы: признаки, по которым можно определить:
а) система имеет одно решение; б) система не имеет решений; в) имеет бесконечно много решений.

5) Представление результатов исследования.

6) Проверка гипотезы: не выполняя построений, определите как расположены графики уравнений $2y - x = 4$ и $6y - 3x = 6$.

Создание проблемных ситуаций через решение задач на внимание и сравнение. Тема «Неравенство треугольника» (7 класс)

Задача. Построить треугольник по трем заданным сторонам:

1) $AB = 5$ см, $BC = 4$ см, $AC = 3$ см; 2) $AB = 7$ см, $BC = 4$ см, $AC = 2$ см; Во втором случае треугольник не удастся построить. Возникает проблемная ситуация.

На этапе мотивации можно предлагать задачи, разрешение которых и приводит к формированию определения. Рассмотрим на примере введения понятия «параллелограмм».

В начале урока ученикам можно предложить для решения одну из следующих задач: «В четырехугольнике известны длины a и b двух смежных сторон. Какой должна быть форма четырехугольника, чтобы по этим данным можно было определить его периметр?» В каких случаях для нахождения всех элементов четырехугольника достаточно знать две его смежные стороны и угол между ними? Решая задачу, школьники рассматривают различные формы четырехугольников, в том числе и параллелограмма. В процессе решения «лишние» четырехугольники отбрасываются, остается параллелограмм. Таким образом, были рассмотрены существенные свойства параллелограмма, и была поставлена цель - построить четырехугольник, форма которого удовлетворяет поставленным в задаче условиям.

Применяю создание проблемных ситуаций через умышленно допущенные ошибки. Проблемная ситуация. Ищем ошибку. Дети решают проблему.

Также использую создание проблемных ситуаций через решение практико-ориентированных задач. По теме «Периметр прямоугольника» в 5 классе предлагаю задачу: «Необходимо огородить земельный участок прямоугольной формы. Как подсчитать, сколько потребуется штакетника для изгороди, если на 1м. изгороди требуется 10 штук? В какую сумму денег это обойдется, если каждый десяток стоит 50 рублей.» Проблемная ситуация: нужно найти длину изгороди (периметр прямоугольника).

Тема «Сложение дробей с разными знаменателями» 5 класс.

Задача № 1. Ваня решал задачу $\frac{2}{5}$ часа, а на решение уравнения затратил $\frac{1}{5}$ часа. Какую часть часа Ваня решал задачу и уравнение? Решение: $\frac{2}{5} + \frac{1}{5} = \frac{3}{5}$. Сформулируйте правило. Постановка проблемы. Задача № 2. $\frac{1}{5}$ участка засеяна картофелем, $\frac{3}{10}$ - морковью. Какую часть участка засеяли картофелем и морковью? $\frac{1}{5} + \frac{3}{10} = ?$ Итак, ребята, какая тема нашего урока? «Сложение дробей с разными знаменателями» Какую поставим задачу?

Разрешение проблемы. Итак, как сложить дроби с одинаковыми знаменателями? Выводим правило, затем обращаемся к учебнику, проговариваем друг другу. Часто применяю предварительные домашние задания, которые позволяют поставить на следующем уроке учебные проблемы.

2.2.6 Для создания проблемной ситуации на уроке использую противоречивые факты, научные теории, взаимоисключающие точки зрения или ответы учеников на задаваемый вопрос или практическое задание, выполнить которое можно, опираясь на новый материал. На уроке создаётся атмосфера сотрудничества, совместного поиска ответа на проблемные вопросы.

Наглядные пособия при проблемно-поисковых методах обучения применяю уже не в целях активизации запоминания, а для создания проблемной ситуации на уроках. Это схемы, графики на которых изображается определенная учебная ситуация, требующая самостоятельных размышлений учеников, для высказывания каких-то обобщений, выявления общих правил.

Вводной частью новой темы, нового раздела математики может быть 3-5 минутный увлекательный рассказ, связанный с историей математики. Это позволяет показать учащимся, что математика как наука возникла и развивается в связи с практической деятельностью человека. Те свойства, правила, теоремы, которые изучаются в школе на уроках математики - есть обобщение тысячелетнего опыта человечества. Изучая жизнь и деятельность учёного - математика, учащиеся имеют достойный пример для подражания, который побуждает их к творческой деятельности, к исследовательской работе при изучении нового материала, также это может быть интересный исторический

факт; пословицы, которые можно применить к математическим чертежам; юмор; логический парадокс, головоломки и другое.

Каждая текстовая задача и добрая половина других упражнений, представленных в учебниках математики и дидактических материалах, и есть своего рода проблемы, над решением которых ученик должен задуматься, если не превращать их выполнения в чисто тренировочную работу, связанную с решением по готовому, данному учителем образцу.

Математика начинается с загадки, проблемы. Чтобы у школьника развивалось творческое мышление, необходимо, чтобы он почувствовал удивление и любопытство. Только через преодоление трудностей, решение проблем, ребенок может войти в мир творчества. [21, с. 112]

2.3. Результативность и эффективность опыта

2.3.1 Результаты работы по формированию учебной мотивации не всегда проявляются быстро и бывают не такими наглядными. Поэтому не стоит ждать от этой работы быстрого показательного эффекта. Однако, как показывает практический опыт, после проведения занятий, не сразу, не вдруг, а постепенно положительные результаты начинают проявляться. У детей появляется желание обучаться в школе, способность выполнять такие виды деятельности, к которым раньше не проявляли интерес.

2.3.2. Об этом свидетельствуют результаты проведения ежегодной диагностики по изучению уровня учебной мотивации (опросник Ч.Д. Спилбергера (модификация А.Д. Андреевой, 1987 год)):

- 1) общая диагностика по определению внешней и внутренней мотивации учебной деятельности учащихся на протяжении 4 лет проведения опыта;
- 2) позитивная динамика внешней и внутренней мотивации учебной деятельности учащихся одного и того же класса за 4 года;
- 3) динамика участия учащихся в международном математическом конкурсе «Кенгуру» в процентном соотношении к общему числу учеников в учреждении образования.

Таким образом, результативность деятельности по обеспечению положительной динамики уровня познавательной активности в учебно-воспитательном процессе достигнута посредством использования технологии проблемного обучения при изучении математики.

О результативности проведенных занятий можно судить по следующим критериям:

- 1) развитие способностей, которые позволяют найти выход из любой ситуации (способность к рефлексии, целеполаганию, планированию, моделированию и активной коммуникации);

- 2) возрастающий интерес к выполнению заданий для ребенка;
- 3) увеличение заинтересованности в специальных упражнениях на развитие учебных склонностей;
- 4) повышение уровня активности участников занятий, проявляющийся в желании сотрудничества;
- 5) повышение уровня заинтересованности в проведении совместных дел взрослого и ребенка.

2.3.3 Джон Дьюи говорил: «Если мы будем учить сегодня так, как мы учили вчера, мы украдем у детей завтра». Использование проблемного метода обучения позволило получить следующие результаты:

- 1) учащиеся грамотно и четко формулируют вопросы, участвуют в обсуждении; имеют желание высказывать и отстаивать свою точку зрения;
- 2) усиливает положительную мотивацию обучения, активизирует познавательную деятельность учащихся.
- 3) позволяет проводить уроки на высоком эстетическом и эмоциональном уровне; обеспечивает наглядность, привлечение большого количества дидактического материала.
- 4) обеспечивается высокая степень дифференциации обучения (почти индивидуализация).
- 5) расширяет возможность самостоятельной деятельности; формируются навыки исследовательской деятельности.
- 6) развивается память, внимание, умение самостоятельно организовывать свою познавательную деятельность;
- 7) развивается способность к самоконтролю;
- 8) формируется устойчивый интерес к предмету;
- 9) активизируется мыслительная и познавательная деятельность учащихся на уроке.

3. Заключение

3.1 Проанализировав результаты проделанной работы, могу сделать вывод, что методы и приемы проблемного обучения, используемые мной, дают положительный результат по формированию учебной мотивации обучающихся. Это было достигнуто путем целенаправленной, систематической работы, посредством использования элементов проблемного обучения.

3.2. Исходя из выше сказанного, можно сделать вывод о перспективности дальнейшего использования технологии проблемного обучения с целью достижения более высокого уровня формирования учебной мотивации учащихся при изучении математики.

3.3 Необходимо использовать в своей работе различные инновационные методы и технологии, которые позволят активизировать интерес учеников, сделать уроки разнообразными, яркими, запоминающимися. Рекомендации по использованию элементов проблемного обучения в педагогической деятельности с целью формирования учебной мотивации:

1. Выбор приемов для создания проблемной ситуации необходимо осуществлять в соответствии с этапом учебного занятия и стадией изучения материала.
2. Необходимо варьировать методы и приемы во избежание однотипности и стереотипности.
3. Использовать элементы и приемы проблемного обучения как в индивидуальной, так и в групповой работе.
4. Не следует критиковать и себя и обучающихся на начальном этапе применения технологии, если будут случаться сбои и недопонимание.
5. Обязательным условием при оценивании обучающихся должна быть ситуация успеха: критику необходимо заменить рекомендациями, учитывать не только результат, но и усилия ребенка по достижению результата.
6. Необходимо интегрировать технологию проблемного обучения в другие предметы, что подкрепит интерес и повысит учебную мотивацию.

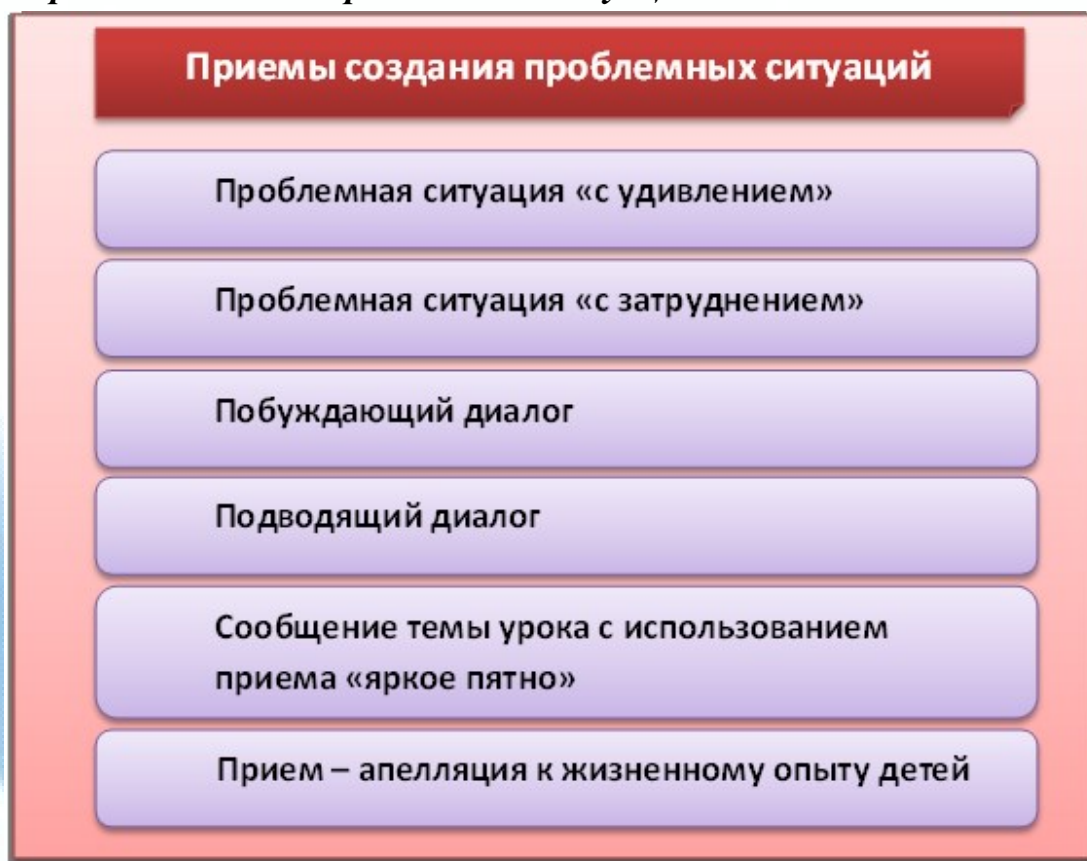
Список литературы

1. Концепция учебного предмета «Математика»: утверждена приказом Министерства образования Республики Беларусь от 29.05.2009 № 675 / НМУ «Национальный институт образования». – Минск, 2009.
2. Кодекс Республики Беларусь об образовании. – Минск: Национальный центр правовой информации Республики Беларусь, 2011. – 400 с.
3. Кудрявцев, В.Т. Проблемное обучение: истоки, сущность, перспективы. – М.: Знание, 1991. – 80 с.
4. Образовательный стандарт учебного предмета «Математика» (VII–XI классы). Постановление Министерства образования Республики Беларусь. – 29.05.2009 – №32.
5. Запрудский, Н.И. Моделирование и проектирования авторских дидактических систем: пособие для учителя / Н.И. Запрудский. – Минск, СЭР–ВИТ, 2008. – 336 с.
6. Кочеткова, И.Ю. Учебно-исследовательская деятельность учащихся при изучении курса алгебры средней школы / И.Ю. Кочеткова // Математика в школе. – 2010. – №6. – С. 31-36.

7. Мирошин, В.В. Элементы научного поиска при решении задач / В.В. Мирошин // Математика в школе. – 2010. – №6. – С.27-30.
8. Пирютко, О.Н. От учебной задачи – к учебному исследованию / О.Н. Пирютко // Народная асвета. – №11. – 2009.
9. Селевко, Г.К. Современные образовательные технологии /Г.К. Селевко. – М.: Народное образование, 2004. 256 с.
10. Кухарев, Н. В. Формирование и диагностика познавательных интересов учащихся / Н. В. Кухарев.— Гомель, 2004. — С. 10 – 39.
11. Морозова, Н. Г. Учителю о познавательном интересе./ Н. Г. Морозова. – Москва: Народное образование, 2007. – С. 7 – 37.

Приложение 1

Приемы создания проблемных ситуаций

Приложение 2

Структура проблемного урока

